รายงานผลการดำเนินงานปี 2551
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง
กรมประมง

คณะทำงานดำเนินงานโครงการ

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา
ปี 2551

คณะทำงานดำเนินงาน
โครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง
กรมประมง

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาปีงบประมาณ 2551

(ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา)

ประกอบด้วย :

- โครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน
- โครงการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
- โครงการพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- โครงการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
- โครงการจัดการการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง
- โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย
- โครงการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
- โครงการบริหารโครงการ ติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์

ที่ปรึกษา

- นายคมน์ ศิลปาจารย์
  (ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง)
- นายยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร
  (หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยระบบและการจัดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง)

ผู้เรียบเรียง

- อรัญญา อัศวอารีย์ นักวิชาการประมงชำนาญการ
- ภรัณยู ถมพลกรัง นักวิชาการประมงชำนาญการ
- นิคม ละอองศิริวงศ์ นักวิชาการประมงชำนาญการ
- ประมัยพร ทองคณารักษ์ นักวิชาการประมงปฏิบัติการ

ออกแบบจัดรูปเล่ม

- ภรัณยู ถมพลกรัง นักวิชาการประมงชำนาญการ

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1/19 ซอย 1. ถนนเก้าแสน ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โทร. 0-7431-1340, 0-7431-1895, 0-7431-2036 โทรสาร 0-7444-2054

E-mail : nica@nicaonline.com เว็บไซต์สถาบันฯ : http://www.nicaonline.com

เว็บไซต์โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา : http://www.sklonline.com

บทนำ

โครงการภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่ร่วมกันดำเนินงานในหลาย ๆ ภาคส่วน หลาย ๆ องค์กร ในส่วนกรมประมงได้ดำเนินการในชื่อ โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา หนึ่งใน นั้นคือ โครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน (Community-based sea ranching) ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นฟื้นฟูทรัพยากรประมงอย่างมีเป้าหมาย บนพื้นฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของทะเลสาบสงขลา ที่มีทั้งระบบนิเวศน์น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ร่วมกับการจัดการทรัพยากรประมงโดยชุมชน ภายใต้แนวคิด **“ใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงอย่างรู้ค่า รักษาสิ่งแวดล้อม พร้อมสามัคคี ยินดีรักษากฎ”**

คณะทำงานดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในด้านการประมง กรมประมง ได้จัดกิจกรรมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ในเขตฟาร์มทะเลชุมชน หรือฟาร์มสัตว์น้ำชุมชน ขึ้นกับระบบนิเวศน์ของแต่ละชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงด้วยตนเอง **โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา** ได้รับการประเมินผลโครงการมาตั้งแต่ปี 2546 พบว่า สร้างความพึงพอใจแก่ชุมชนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรประมงให้เพิ่มขึ้นในพื้นที่หน้าบ้านของตนเอง และในปี 2549 ได้ดำเนินการต่อเนื่องมา โดยมีการกำหนดเขตฟาร์มทะเลโดยชุมชน จัดทำเป็นแผนที่เพื่อการจัดการทรัพยากรประมง อย่างมีกฎกติกา เช่น การกำหนดประเภทเครื่องมือประมง การกำหนดขนาดตาอวน เป็นต้น ด้วยความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ รอบทะเลสาบสงขลา

การฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง โดยพร้อมใจกันที่จะใช้ทรัพยากรประมงอย่างรู้คุณค่าและได้ประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้เกิดการสร้างงานในชุมชน ลดการโยกย้ายของชาวประมงเข้ามาทำงานในเมือง ครอบครัวมีความอบอุ่นมากขึ้น ชาวประมงมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการทำประมงในเขตฟาร์มทะเลชุมชน ที่อยู่หน้าบ้าน ทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในการเดินทางไปจับสัตว์น้ำไกล ๆ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับชุมชน มีเงินไหลเวียนในชุมชน และก่อให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่อง อย่างเช่นแพชุมชน เป็นต้น

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ได้รับงบประมาณดำเนินงาน เป็นครั้งแรกในปี 2542 และได้รับการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการ เพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้นตามลำดับ มุ่งสู่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงโดยชุมชนเองอย่างยั่งยืน มีความเป็นมาดังนี้

1. ปีงบประมาณ 2542 ได้รับงบประมาณ กรมประมง เพื่อเริ่มการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา หาแนวทางในการบริหารจัดการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ดำเนินการโดยสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา

2. ปีงบประมาณ 2543 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ริเริ่มโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมง โดยจัดกิจกรรมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในเขตอนุรักษ์ และที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
3. ปีงบประมาณ 2544 มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจกรรม โดยเพิ่มศักยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น มีการจัดอบรมประมงอาสาในเขตพื้นที่ที่จะทำการปล่อยและอนุบาลสัตว์น้ำ ได้แก่
   3.1 บ้านลำป่า ต.ลำป่า อ.เมือง จ.พัทลุง
   3.2 บ้านอ่าวทุ่งบัว ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา
   3.3 บ้านอ่าวทึง ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา
   3.4 บ้านเกาะโคบ ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
4. ปีงบประมาณ 2545 ดำเนินการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่มีความหลากหลายมากขึ้น และมีความเหมาะสมกับระบบนิเวศน์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ ในพื้นที่ดำเนินการด้วย ได้แก่
   4.1 บ้านช่องฟืน ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
   4.2 บ้านจงเก ต.จองถนน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
   4.3 บ้านท่าเสา ต.สทิ้งหม้อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
   4.4 บ้านคูขุด ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา
   4.5 บ้านทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
5. ปีงบประมาณ 2546 ได้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่ดำเนินการ ทำให้หลายๆ ชุมชนตอบรับ และเข้าร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรประมง ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเน้นชนิดสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่
   5.1 บ้านศรีไชย ม.2 ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา
   5.2 บ้านแหลมโพธิ์ ม.3 ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
   5.3 บ้านปากบางภูมี ม.2 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา
   5.4 บ้านหัวป่า ม.6 ต.บ้านขาว อ.ระโนด จ.สงขลา
   5.5 บ้านหาดไข่เต่า ม.1 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
6. ปีงบประมาณ 2547 การดำเนินงานโครงการได้เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมง และหน่วยงานกรมประมงในพื้นที่ เข้าร่วมโครงการในรูปแบบคณะทำงานดำเนินงาน ส่งผลให้ขยายพื้นที่ดำเนินการครอบคลุมทั่วทั้งทะเลสาบสงขลา พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่
   6.1 ตำบลเกาะใหญ่ อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา
   6.2 ตำบลบางเขียด อ.สิงหนคร จ.สงขลา

6.3 ตำบลหัวเขา อ.สิงหนคร จ.สงขลา

6.4 ตำบลเกาะนางคำ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

6.5 ตำบลฝาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

7. ปีงบประมาณ 2548 ดำเนินงานโดยการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น มีการกำหนดกฎกติกาการใช้ทรัพยากรประมง เพื่อพัฒนาฟาร์มทะเลอย่างยั่งยืน และมีกิจกรรมพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการสำรวจติดตามประเมินสภาวะการประมงและประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ และมีการบริหารจัดการและควบคุมพื้นที่การทำประมง
8. ปีงบประมาณ 2549 ดำเนินการต่อเนื่องจากปี 2548 และมีเพิ่มอีก 3 โครงการ คือ
   - โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
   - โครงการการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
   - โครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่น ๆ ที่ยั่งยืน ในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง
9. ปีงบประมาณ 2550 ดำเนินการต่อเนื่องจากปี 2549 มีทั้งหมด 8 โครงการ ดังนี้
   - โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา
   - โครงการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
   - โครงการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
   - โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
   - โครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆที่ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง
   - โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย
   - โครงการการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
   - โครงการการบริหารโครงการ ติดตาม และประเมินผล

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เป็นโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์สูง และสร้างผลกระทบทางบวกต่อชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา ในปีงบประมาณ 2551 กรมประมง ยังคงมุ่งมั่นดำเนินการต่อไป และจะขยายผลสร้างเครือข่าย เพิ่มพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วทั้งทะเลสาบสงขลา

คำสั่งกรมประมง ที่ 305/2549 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2549
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในด้านการประมง

ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (งานประมง) ตรวจราชการเขต 19 (ปัจจุบันเขต 8)	ประธานคณะทำงาน
2. ประมงจังหวัดสงขลา	คณะทำงาน
3. ประมงจังหวัดพัทลุง	คณะทำงาน
4. ประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช	คณะทำงาน
5. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล	คณะทำงาน
6. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	คณะทำงาน
7. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด	คณะทำงาน
8. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	คณะทำงาน
9. หัวหน้าสถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด	คณะทำงาน
10. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด	คณะทำงาน
11. ผอ.สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	คณะทำงาน
12. หัวหน้าศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเลภาคใต้ตอนล่าง จังหวัดสงขลา สำนักบริหารจัดการด้านการประมง	คณะทำงาน
13. หัวหน้าหน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืด จังหวัดพัทลุง สำนักบริหารจัดการด้านการประมง	คณะทำงาน
14. ผอ.สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	คณะทำงานและเลขานุการ
15. นายยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร นักวิชาการประมง 8ว สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
16. นายสนั่น ลิ้มวิวัฒน์กุล เจ้าหน้าที่บริหารงานประมง 7 สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ในรูปแบบฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน
2. เพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวประมง ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารของชุมชน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการทำฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน
4. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรประมงอย่างรู้ค่าและคุ้มค่า
5. เพื่อบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
6. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา
7. เพื่อเพาะและขยายพันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
8. เพื่อจัดการการเลี้ยงกุ้งทะเล และสัตว์น้ำอื่นๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง
9. เพื่อปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย
10. เพื่อจัดการเพิ่มผลผลิตการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ในแหล่งน้ำที่เหมาะสม
11. เพื่อบริหาร ติดตาม และประเมินผล โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

โครงการ/กิจกรรม จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

โครงการ / กิจกรรม	หน่วยงาน
1. การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน 1.1 การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง - สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา - สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง - สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง - สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช
1.2 การสำรวจสภาวะทรัพยากรประมง และการประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ	- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง - สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
1.3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง - สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา - สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง - สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช
1.4 การติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์โครงการ	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
2. การบริหารจัดการและควบคุมพื้นที่ทำการประมง	- ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการประมงทะเลภาคใต้ตอนล่าง จังหวัดสงขลา - หน่วยป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืดจังหวัดพัทลุง
3. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
4. การเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา - ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง - สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช
5. การจัดการการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่นๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
6. การปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย	- สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
7. การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม	- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง - สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง
8. การบริหารโครงการ ติดตาม และประเมินผล	- กองแผนงาน

ผลการดำเนินงาน

1. โครงการการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน

1.1 กิจกรรมการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน

ในปี 255 1 หน่วยงานกรมประมงที่รับผิดชอบ กิจกรรมนี้ในแต่ละพื้นที่ ได้ทำการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งเขตฟาร์มทะเล/ฟาร์มสัตว์น้ำโดยชุมชน หรือเขตอนุรักษ์สัตว์น้ำชุมชน ทั้งนี้พิจารณาถึงความพร้อมของแต่ละชุมชน เช่น ความสามัคคี และความเสียสละ เป็นต้น ซึ่งได้รับการคัดเลือกทั้งสิ้น 20 เขต อยู่ในพื้นที่จังหวัดสงขลา 10 เขต จังหวัดพัทลุง 5 เขต และจังหวัดนครศรีธรรมราช 5 เขต ดังนี้

จังหวัดสงขลา 10 เขต

ดำเนินงานโดยสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 5 เขต

- ต.คลองรี อ.สทิงพระ จ.สงขลา
- ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา
- ต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา
- ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
- ต.ฝาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

ดำเนินงานโดยสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา 5 เขต

- บ้านอ่าวม่วงครกเบื่อ ม.5 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง จ.สงขลา
- บ้านบางเขียด ม.2 ต.บางเขียด อ.สิงหนคร จ.สงขลา
- บ้านใต้ ม.7 ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
- บ้านแหลมขวัญ, ปากคลองบางดาน ม.8 ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา
- วัดท้ายยอ ม.9 ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา

จังหวัดพัทลุง 5 เขต ดำเนินงานโดยสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง

- บ้านชายคลอง ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
- บ้านปากประ ต.ลำปำ อ.เมือง จ. พัทลุง
- บ้านสะทัง ต.หานโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
- บ้านปากพล ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
- บ้านเกาะนางคำใต้ ต.เกาะนางคำ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 เขต ดำเนินงานโดยสำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช

- พรุควนเคร็ง ม.4 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
- คลองควนยาว ม.3 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
- คลองควนเคร็งบ่อจุฬาภรณ์ ม.4,11 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
- คลองควนทุ่งใคร ม.5 ต.เคร็ง อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
- คลองชะอวด-แพรกเมือง ม.5 ต.แหลม, ม.5,9 ต.เขาพังไกร อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช

ผลการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำโครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ปี 2551

หน่วยงานกรมประมง ได้ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ตามชนิดและจำนวนที่กำหนดไว้ตามแผน เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา โดยคำนึงถึงชนิดสัตว์น้ำและสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ ในปี 2551 ได้ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำรวมทั้งสิ้น **93.79 ล้านตัว** (แผน 60 ล้านตัว) ชนิดสัตว์น้ำที่ปล่อยได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม กุ้งแชบ๊วย ปลากะพงขาว ปลาหมอไทย และ ปลาดุกอุย เป็นต้น นอกจากนี้ได้ปล่อย พันธุ์สัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์ (Endanger Species) ลงสู่ทะเลสาบสงขลาด้วย ได้แก่ **ปลาแขยงนวล ปลากระแห(ลำปำ) ปลาตะกรับ ปลาแก้มช้ำ และปลาพรหมหัวเหม็น** ผลการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำจำแนกตามหน่วยงาน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำโครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ปี 2551 (หน่วย: ล้านตัว)

ชนิดสัตว์น้ำ /หน่วยงาน	สวช.	ศพจ. สงขลา	ศพจ. พัทลุง	สปจ. นครฯ	สปจ. สงขลา*	สปจ. นครฯ	สปจ. พัทลุง	ศพช. สงขลา	ศพช. นครฯ	รวม
กุ้งกุลาดำ	11.11	-	-	-	-	-	-	3.0	-	14.11
กุ้งก้ามกราม	16.98	-	5.8	-	-	0.6	2.5	-	-	25.88
กุ้งแชบ๊วย	1.0	-	-	-	-	-	-	4.75	-	5.75
ปลากะพงขาว	0.5	-	-	-	-	-	-	0.25	-	0.75
ปลาแขยงนวล**	**-**	**0.03**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0.03**
ปลาตะเพียนขาว	-	0.71	-	-	-	-	-	-	-	0.71
ปลาตะเพียนทอง	-	0.3	-	-	-	-	-	-	-	0.3
ปลาดุกอุย	-	-	0.26	0.5	-	-	-	-	0.76	1.25
ปลาบ้า (สุลตาน)	-	0.64	-	-	-	-	-	-	-	0.64
ปลาชะโอน	-	0.015	-	-	-	-	-	-	-	0.015
ปลากระแห (ลำปำ)**	**-**	**-**	**1.0**	**-**	**-**	**-**	**1.2**	**-**	**-**	**2.2**
ปลาตะกรับ**	**0.12**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0.12**
ปลาหมอไทย	-	-	-	0.5	-	-	-	-	1.0	1.5
ปลาแก้มช้ำ**	**-**	**0.05**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0.05**
ปลาพรหมหัวเหม็น**	**-**	**-**	**0.15**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0.15**
ปลาน้ำจืด	2.0	-	1.95	-	-	-	-	-	-	3.95
รวม	**31.71**	**1.75**	**9.16**	**1.0**	**36.11**	**0.6**	**3.7**	**8.0**	**1.76**	**93.79**
แผน	**25.8**	**1.65**	**8.0**	**1.0**	**8.0**	**3.0**	**2.5**	**8.0**	**2.05**	**60**

* สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา ปล่อยกุ้งก้ามกราม กุ้งแชบ๊วย กุ้งกุลาดำ ปลากะพงขาว และปลาน้ำจืด รวมทั้งสิ้น 36.11 ล้านตัว

** พันธุ์สัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์ (Endanger Species) ที่ปล่อยในโครงการฯ

1.2 กิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง

ได้ทำการฝึกอบรมตัวแทนชาวประมงในชุมชนต่างๆ ที่ได้รับการคัดเลือกในการจัดตั้งเขตฟาร์มทะเล/เขตฟาร์มสัตว์น้ำ/เขตอนุรักษ์สัตว์น้ำโดยชุมชน ทั้งสิ้น 20 ชุมชน ซึ่งกรมประมงเรียกว่า **"ประมงอาสา"** โดยชี้แจงรายละเอียดโครงการ ลักษณะงานโครงการฯ และกิจกรรมที่จะดำเนินการ ความร่วมมือของชุมชนต่อผลสำเร็จของโครงการฯ รวมทั้งหาข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดกฎกติกา ในการทำประมงในแต่ละชุมชน เพื่อให้ชาวประมงมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา การจัดการทรัพยากรประมง การอนุรักษ์ รวมทั้งการติดตามประเมินผลผลิตสัตว์น้ำที่ปล่อย และรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวประมง หลังจากได้ร่วมโครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ในปี 2551 มีประมงอาสาเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 400 คน (แผน 400 คน) จำแนกการอบรมตามหน่วยงานได้ดังนี้

- สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 5 แห่ง อบรมประมงอาสา 100 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา 5 แห่ง อบรมประมงอาสา 100 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีฯ 5 แห่ง อบรมประมงอาสา 100 คน
- สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง 5 แห่ง อบรมประมงอาสา 100 คน

ประมวลภาพกิจกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการประมง (ประมงอาสา)

1.3 กิจกรรมการสำรวจสภาวะทรัพยากรประมงและการประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ

1.3.1 การประเมินผลผลิตสัตว์น้ำจากท่าขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ตั้งทีมงานออกสำรวจติดตามประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ ตามท่าขึ้นสัตว์น้ำต่างๆ รอบทะเลสาบสงขลา ทั้งจังหวัดสงขลาและพัทลุง จำนวน 50 แห่ง **ดังภาพที่ 1** โดยออกสำรวจทุกเดือน เก็บข้อมูลชนิด และปริมาณสัตว์น้ำ จากแม่ค้าที่รับซื้อสัตว์น้ำจากชาวประมง จากนั้นนำข้อมูลมาคำนวณผลการจับสัตว์น้ำเป็นรายเดือน ดังแสดงใน **ตารางที่ 2** พร้อมทั้งสอบถามชาวประมงรอบทะเลสาบสงขลา ถึงผลการจับสัตว์น้ำ รายได้ และความพึงพอใจจากสัตว์น้ำที่ปล่อยลงไป ในโครงการฯ

การประเมินผลผลิตสัตว์น้ำในปี 2551 พบว่า ผลผลิตกุ้งกุลาดำลดลงเหลือ 8,230 กิโลกรัม เนื่องจากปล่อยน้อยลง และความเค็มน้ำทะเลสาบลดต่ำลง ส่วน **กุ้งก้ามกราม** พบว่า มีผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน 65,197 กิโลกรัม สำหรับกุ้งแชบ๊วย ปลากะพงขาว ปลาตะกรับ ปลาดุกอุย ปลาชะโอน ปลาตะเพียนขาว และปลาหมอไทย มีผลผลิตรวมทั้งปี ดังนี้ 32,318, 2,634, 763, 9,306, 465, 1,037 และ 324 กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 2) ส่วนปลาหายากใกล้สูญพันธุ์ที่ปล่อยในโครงการ และมีผลผลิตขึ้นท่าสัตว์น้ำ พบเพียงชนิดเดียว คือ ปลาแขยงนวล เท่ากับ 667 กิโลกรัม ส่วน**ปลากระแหแดง (ลำปำ) ปลาแก้มช้ำ และปลาพรหมหัวเหม็น** มีการปล่อยในปริมาณน้อย เนื่องจากเพาะพันธุ์ได้ยาก และ ไม่พบตามท่าขึ้นสัตว์น้ำ เลย ซึ่งเป็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง จะต้องเร่งหาวิธีการหรือเทคนิค ใหม่ ๆ ในการเพาะพันธุ์ให้มากขึ้น และปรับปรุงเทคนิคในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเหล่านี้ ในแหล่งน้ำที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มอัตราการรอดตาย คงความหลากหลายของสัตว์น้ำ และเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำให้สูงขึ้นต่อไป

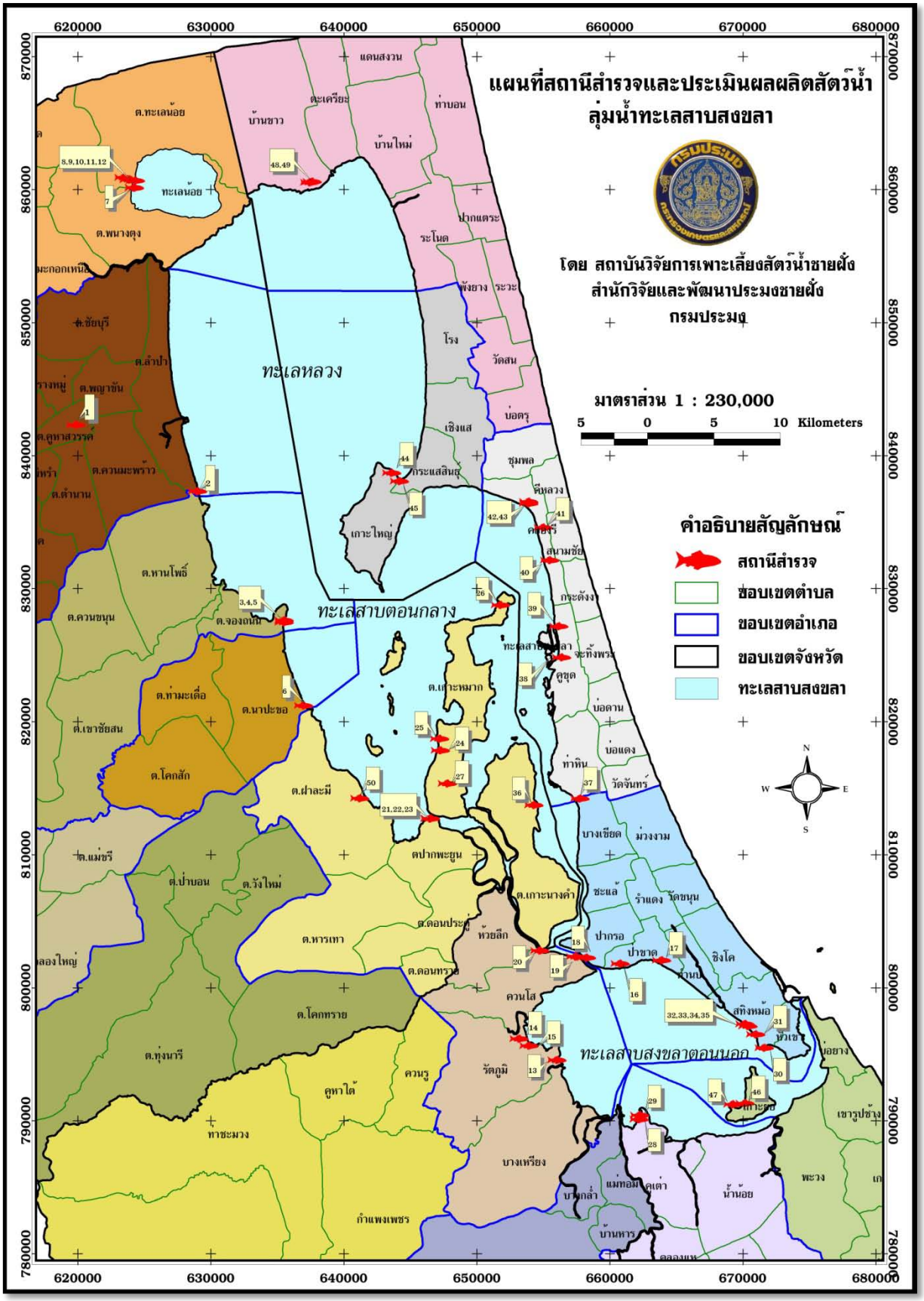

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงสถานีสำรวจและประเมินผลผลิตสัตว์น้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ตารางที่ 2 ผลสำรวจปริมาณสัตว์น้ำที่ขึ้นตามท่าขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลาปี 2551

ชนิดสัตว์น้ำ	ปริมาณสัตว์น้ำ สำรวจปีงบประมาณ 2551 (กิโลกรัม)												
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	รวม
กุ้งกะต่อม	250	-	125	-	212	2,000	675	1,000	3,250	150.0	-	-	**7,662**
กุ้งก้ามกราม	5,787	2,405	792	1,087	850	1,312	1,800	2,250	8,107	10,362	14,600	15,845	**65,197**
กุ้งกุลาดำ	4,282	650	875	687	137	257	55	50	200	52	40	945	**8,230**
กุ้งแชบ๊วย	4,732	2,650	-	-	-	675	-	75	-	287	6,062	17,837	**32,318**
กุ้งหัวแข็งใหญ่	3,000	1,000	-	-	230	1,387	-	607	-	312	7,825	21,755	**36,116**
กุ้งหัวแข็งเล็ก	11,500	6,750	-	-	775	3,262	-	592	5,625	3,125	49,250	36,500	**117,379**
กุ้งหัวมัน	-	14,800	13,575	-	-	11,050	2,032	7,325	1,557	-	-	-	**50,339**
ปลากดขี้ลิง	400	250	1,000	-	-	227	465	337	550	1,200	375	37	**4,841**
ปลากดคันหลาว	1,250	11,250	6,500	520	13,000	5,125	6,875	4,600	4,675	1,590	840	2,750	**58,975**
ปลากดเหลือง	1,475	190.0	87	825	140	-	50	87	250	-	-	450	**3,554**
ปลากระทิง	5	30	-	-	7	-	-	5	5	-	-	7	**59**
ปลากระทุงเหวเมือง	-	-	-	-	15	-	-	605		300	-	-	**920**
ปลากระทุงเหวปาก	-	-	5	-	-	-	50			-	-	-	**55**
ปลากระบอกขาว	-	200	-	-	-	100.0	190	1,312	232	225	-	1,375	**3,634**
ปลากะพงขาว	625	75	-	-	-	42	842	375	-	-	675	-	**2,634**
ปลากะพงหิน	-	250	-	10	2	-	-	5	-	-	-	-	**267**
ปลาแขยงนวล*	375		-	-	-	-	-	-	-	-	-	292	**667**
ปลาแขยงหนู	-	5,000	-	875	-	-	-	-	-	-	-	-	**5,875**
ปลาโคบ	-	500	-		-	-	-	-	900	-	-	325	**1,725**
ปลาช่อน	2,745	1,782	932	2,937	2,805	3,442	2,582	3,682	5,777	3,547	3,392	2,830	**36,453**
ปลาชะโด	775	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**775**
ปลาชะโอน	-	250	-	90	-	-	-	-	-	-	-	125	**465**
ปลาดุกทะเล	3,205	3,425	330	912	640	317	902	932	2,237	3,087	3,575	6,440	**26,002**
ปลาดุกอุย	1,095	525	257	45	1,172	1,132	1,332	775	762	732	962	517	**9,306**
ปลาตะกรับ	150	72	-	-	-	45	-	92	12	195	165	32	**763**

ตารางที่ 2 ผลสำรวจปริมาณสัตว์น้ำที่ขึ้นตามท่าขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลาปี 2551 (ต่อ)

ชนิดสัตว์น้ำ	ปริมาณสัตว์น้ำ สำรวจปีงบประมาณ 2551 (กิโลกรัม)												
	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เม ย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	รวม
ปลาตะเพียนขาว	12	-	-	-	725	300	-	-	-	-	-	-	**1,037**
ปลาตาแดง	-	-	-	-	-	125	-	-	-	-	-	-	**125**
ปลาท่องเที่ยว	-	250	2,100	-	-	-	375	150	-	-	300	750	**3,925**
ปลานิลแดง	1,125	625		40	-	-	400	300	375	412	87	125	**3,489**
ปลาเนื้ออ่อน	-	-	37	-	120	-	-	175	65	-	-	-	**397**
ปลาบึก	-	-	-	-	-	-	-		625	-	-	-	**625**
ปลาแป้นเล็ก	617	575	-	-	-	125	-	250	-	-	-	250	**1,817**
ปลาแป้นใหญ่	-	-	-	-	-	55	-	-	-	-	-	57.5	**113**
ปลาแมวหูขาว	375	375	-	7	105	375	412	332	352	662	787	742	**4,524**
ปลาลิ้นควาย	-	-	-	875	150	-	62	87	57	20	450	50	**1,751**
ปลาสลาด	5,912	1,725	300	737	937	2,237	2,562	1,325	1,690	1,780	3,512	5,457	**28,174**
ปลาโสด	787	3,162	780	425	582	870	1,025	955	925	1,230	1,100	2,387	**14,228**
ปลาสลิด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75	**75**
ปลาสร้อยนกเขา	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	**37**
ปลาหมอช้างเหยียบ	850	1,187	117	185	1,000	1,375	650	437	1,175	1,625	1,300	462	**10,363**
ปลาหมอไทย	-	-	-	62	-	7	-	-	-	200	-	55	**324**
ปลาหัวแข็งหนวดอ่อน	4,125	10,500	68,750	12,250	19,875	6,275	6,375	2,200	8,530	8,750	6,375	5,175	**159,180**
ปลาหัวอ่อนหนวดแข็ง	5,000	2,280	1,500	250	3,750	625	375	200	1,125	-	500	-	**15,605**
ปลาหางควาย	375	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**375**
ปลาไหล	-	65	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	**77**
ปลาอีฮ้อง	-	-	-	-	-	-	-	52	-	-	-	-	**52**
ปูดำ	275	-	337	-	-	375	930	1,087	1,000	875	162	3,400	**8,441**
ปูม้า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500	**500**
รวม	**61,104**	**72,798**	**98,399**	**22,819**	**47,266**	**43,129**	**31,016**	**32,256**	**50,058**	**40,718**	**102,334**	**127,548**	**729,445**

หมายเหตุ : แถวที่ระบายด้วยสีฟ้า แสดงชนิดสัตว์น้ำที่ปล่อยในโครงการและมีผลผลิตขึ้นท่าสัตว์น้ำ

* **ปลาแขยงนวล** เป็นสัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์ที่ปล่อยในโครงการ และมีผลผลิตขึ้นท่าสัตว์น้ำ ส่วน **ปลากระแหแดง (ลำปำ)** , **ปลาแก้มช้ำ** และ **ปลาพรหมหัวเหม็น** มีการปล่อยแต่ไม่พบผลผลิตขึ้นท่าสัตว์น้ำ

1.3.2 การสำรวจสภาวะทรัพยากรประมง

ปีงบประมาณ 2551 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง ได้ดำเนินกิจกรรมย่อยทั้งหมด 3 กิจกรรม ดังผลการดำเนินงานต่อไปนี้

1. การประมงไซนั่งบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก

ศึกษาชนิดและองค์ประกอบของสัตว์น้ำที่จับได้ด้วยเครื่องมือประมงไซนั่ง ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึงกันยายน 2551 จำนวน 6 สถานี

1.1 ผลจับสัตว์น้ำ

จากไซนั่ง 603 ลูก พบว่า มีผลจับสัตว์น้ำเฉลี่ย 0.77 กิโลกรัม/ลูก/ เที่ยว มีผลจับสูงสุดในเดือนธันวาคม 2551 เท่ากับ 1.9 กิโลกรัม/ลูก/เที่ยว (ภาพที่ 1 และตารางที่ 1)

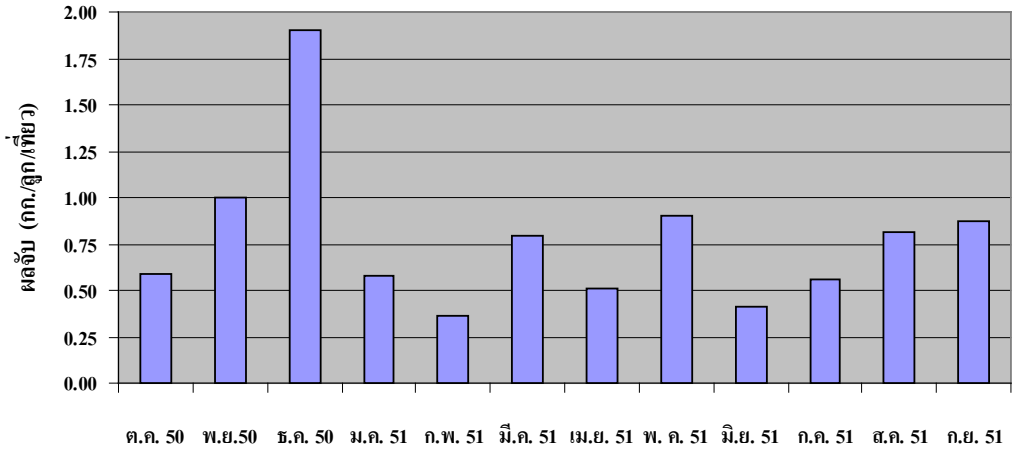

ภาพที่ 1 ผลจับสัตว์น้ำจากไซนั่งบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก

ตารางที่ 1 ผลจับและองค์ประกอบชนิดสัตว์น้ำจากไซนั่งในทะเลสาบสงขลาตอนนอก ปีงบประมาณ 2551

เดือน	ต.ค.-50	พ.ย.-50	ธ.ค.-50	ม.ค.-51	ก.พ.-51	มี.ค.-51	เม.ย.-51	พ. ค. 51	มิ.ย.-51	ก.ค.-51	ส.ค.-51	ก.ย.-51	เฉลี่ย
จำนวนตัวอย่าง	66	57	41	35	47	43	50	66	50	40	51	57	50.25
ผลจับเฉลี่ย (กก./ลูก/คืน)	0.59	1	1.9	0.58	0.359	0.79	0.51	0.9	0.41	0.56	0.81	0.87	0.77
องค์ประกอบชนิดสัตว์น้ำ (% น้ำหนัก)													
กลุ่มปลา	13.21	15.03	75.27	33.49	19.01	7.63	26.02	35.48	20.9	20.98	23.33	21.22	25.96
กลุ่มกุ้ง	85.7	78.6	16.16	52.82	78.39	86.56	68.47	57.3	74.49	78.64	76.29	75.83	69.1
สัตว์น้ำอื่นๆ	2.63	6.37	8.12	13.69	2.6	7.63	5.51	7.22	4.61	0.39	0.39	2.96	4.94
องค์ประกอบชนิดสัตว์น้ำ (% จำนวนตัว)													
กลุ่มปลา	13.97	42.13	33.57	14.17	18.19	6.22	15.75	17.85	26.2	24.25	8.43	7.97	19.06
กลุ่มกุ้ง	65.16	52.84	57.57	80.45	80.6	90.87	82.07	79.88	71.62	75.53	91.52	91.78	76.66
สัตว์น้ำอื่นๆ	0.34	5.03	8.86	4.83	0.49	2.91	2.81	2.28	2.18	0.13	0.05	0.25	4.28

1.2 องค์ประกอบสัตว์น้ำ

มีองค์ประกอบชนิดสัตว์น้ำโดยน้ำหนักเป็นปลาร้อยละ 25.96 กุ้งร้อยละ 69.10 และสัตว์น้ำอื่นๆ ร้อยละ 4.94 และจำแนกเป็นรายเดือนดังภาพที่ 2 (ตารางที่ 1)

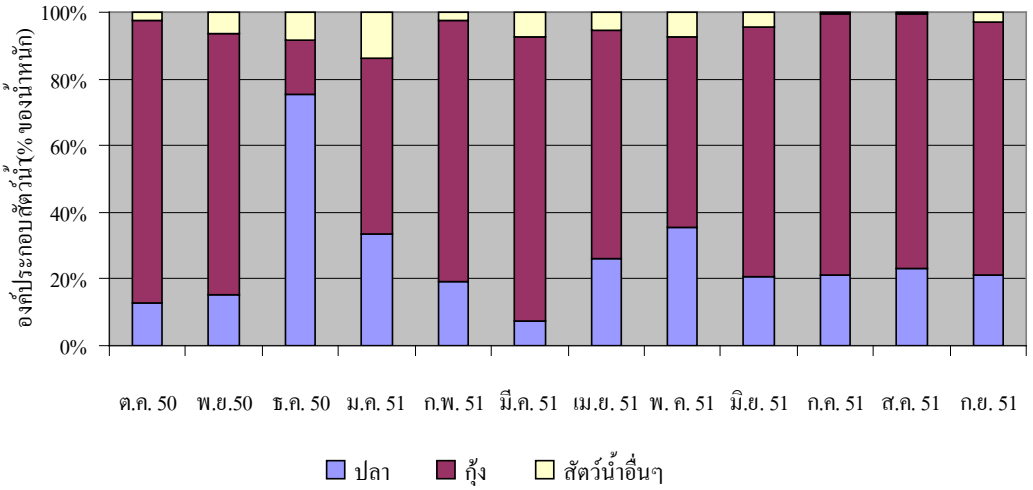

ภาพที่ 2 องค์ประกอบสัตว์น้ำ (% โดยน้ำหนัก) จากไซนั่งบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก

องค์ประกอบสัตว์น้ำส่วนใหญ่เป็นกุ้งร้อยละ 70 ปลาร้อยละ 20 และสัตว์น้ำอื่น ๆ ร้อยละ 10 กลุ่มกุ้งประกอบด้วยกลุ่มกุ้งตะกาด (*Metapenaeus spp.*) ร้อยละ 90 ได้แก่ *M. breviconis, M. ensis, M. moyebi, M. affinis* กลุ่มกุ้งสกุล *Penaeus spp.* ร้อยละ 6 ได้แก่ *P. monodon, P. merguiensis* และกุ้งชนิดอื่น ๆ ร้อยละ 4

กลุ่มปลาประกอบด้วยกลุ่มปลาบู่ กลุ่มปลาแป้น และปลาชนิดอื่นๆ ตามฤดูกาล และกลุ่มสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ประกอบด้วย กั้งตั๊กแตน ปู และสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ

2. ต้นทุน ผลตอบแทน และรายได้จากการทำประมงไซนั่งบริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก

ปีงบประมาณ 2551 ได้ดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษามีดังนี้

ออกสัมภาษณ์ชาวประมง 269 ราย จาก 8 ตำบล รอบทะเลสาบสงขลาตอนนอก พบว่า นิยมใช้ไซนั่งขนาดกว้าง 0.50-0.55 เมตร ยาว 1.20 - 1.50 เมตร และ สูง 2.00 - 2.30 เมตร ขนาดตาอวน 1.1 - 1.5 เซนติเมตร ขาทรายยาวประมาณ 20-50 เมตร มีต้นทุนต่อลูกประมาณ 3,000-6,000 บาท โดยโครงไม้มีอายุใช้งาน 1-2 ปี เนื้ออวนมีอายุใช้งาน 1 ปี ออกวางไซนั่งเวลา 16.30-18.30 น. โดยใช้แสงไฟล่อสัตว์น้ำเข้าสู่ตัวไซนั่งในเวลากลางคืน และออกเก็บสัตว์น้ำในช่วงเช้า 05.30-08.00น. ใน 1 ปี สามารถออกทำการประมงได้ 8-10 เดือน ใน 1 เดือนออกทำการประมงได้ 10-30 เที่ยว ใช้เวลาตั้งแต่วางไซนั่งและออกเก็บสัตว์น้ำประมาณ 1-2 วันต่อเที่ยว

ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองต่อเที่ยวทำการประมงเป็นค่าน้ำมันเบนซินสำหรับเครื่องยนต์เรือ ค่าน้ำมันก๊าดสำหรับตะเกียงล่อสัตว์น้ำ ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองในรอบ 1 ปีได้แก่ ค่าน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์เรือ ค่าซ่อมแซมเครื่องยนต์เรือ ค่าซ่อมเรือ ค่าซ่อมและจัดทำไซนั่งใหม่

รายได้ของชาวประมงจากการขายสัตว์น้ำประมาณ 3,000-9,000 บาท/เดือน (ยังไม่หักค่าใช้จ่าย)

3. ประสิทธิภาพการทำประมงไซนั่งจากตาอวนขนาดต่าง ๆ

ดำเนินการโดยใช้ตาอวน 3 ขนาดได้แก่ 1.5 2.0 และ 2.5 เซนติเมตร ทำการศึกษา 4 บริเวณ 3 ครั้ง

ผลการศึกษาสามารถทดลองได้ 2 บริเวณ ได้แก่ เกาะยอ อ.เมือง และบริเวณแหลมโพธิ์ อ.ควนเนียง จ.สงขลา มีผลจับเฉลี่ยของตาอวนขนาด 2.0 และ 2.5 เซนติเมตร เท่ากับ 0.51 และ 0.37 กิโลกรัม/ลูก/เที่ยว องค์ประกอบสัตว์น้ำโดยน้ำหนักของตาอวนขนาด 2.0 เซนติเมตร ประกอบด้วยกุ้งร้อยละ 77.15 ปลาร้อยละ 21.36 และสัตว์น้ำอื่นๆ ร้อยละ 1.5 สำหรับตาอวนขนาด 2.5 เซนติเมตร ประกอบด้วยกุ้งร้อยละ 81.02 ปลาร้อยละ 16.66 และสัตว์น้ำอื่นๆ ร้อยละ 2.32

1.4 กิจกรรมติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์

ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม และทำการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยติดต่อประสานงานกับชุมชน สมาชิกประมงอาสา ผู้นำชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโครงการ ตลอดจนผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้รอบทะเลสาบสงขลา และรับฟังความคิดเห็นของชุมชน นำเข้าสู่การประชุมคณะทำงานดำเนินงานโครงการตามแผนแม่บทลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้านการประมง เพื่อปรับแผนให้เข้ากับสถานการณ์และเป็นไปตามเป้าหมาย โดยเผยแพร่และให้บริการข้อมูล ข่าวสาร บทความวิชาการ ของโครงการฯ ผ่านทางเว็บไซต์ www.sklonline.com และ www.nicaonline.com นอกจากนี้ได้จัดทำ **จดหมายข่าว** โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโครงการฯ ให้แก่หน่วยงานกรมประมง สมาชิกประมงอาสา ผู้นำชุมชน อบต. ห้องสมุดต่าง ๆ และองค์กรเอกชน เป็นต้น นอกจากนี้ได้จัดทำ โปสเตอร์ และแบนเนอร์ เพื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆ ในโครงการฯ อีกทาง

รายงานฉบับนี้ได้รวบรวมจดหมายข่าวที่พิมพ์เผยแพร่แล้วในปี 2551 รวม 5 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1/51 – 5/51 สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ http://www.sklonline.com/downloads.html

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1/51 เดือนมีนาคม 2551

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.308

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก้าเส้ง

:: ข่าวสารจากบรรณาธิการ ::

กลับมาอีกครั้งสำหรับจดหมายข่าวฟื้นฟูทรัพยากรประมงทะเลสาบ หลังจากหายไปเกือบ 16 เดือน เนื่องจากมีเสียงเรียกร้องจากชาวประมงรอบๆ ทะเลสาบว่า จดหมายข่าวหายไปไหน เมื่อมีการประชุมคณะทำงานของโครงการเมื่อเดือน ก.พ. ที่ผ่านมาคณะทำงานได้มีมติให้ฟื้นจดหมายข่าวขึ้นมาอีกครั้ง เนื่องจากพิจารณาเห็นว่ามีประโยชน์ต่อชาวประมง ผู้สนใจทั่วไปกำหนดออก 2 เดือน/ครั้ง ท่านผู้อ่านที่สนใจส่งเรื่องลงในจดหมายข่าวหรือต้องการรับจดหมายข่าวขอให้ติดต่อกับทาง NICA ตามที่อยู่ข้างต้นครับ

นพดล ภูวพานิช

รวมพลคนรักษ์ลุ่มน้ำทะเลสาบ 24-26 ม.ค.50

เมื่อวันที่ 24-26 มกราคม 2551 ที่ผ่านมา ได้มีการจัดงาน"รวมพลคนรักษ์ลุ่มน้ำทะเลสาบ" ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา ต.คูขุดอ.สทิงพระ จ.สงขลา ซึ่งในงานประกอบด้วยการเสวนาเรื่อง "ความร่วมมือพหุภาคีและการบูรณาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคใต้" โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ในเขตภาคใต้....ในภาคกลางคืนได้จัดการแสดงศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น รำมโนราห์ กลองยาว และลิเกฮูลู เป็นต้น และมีการเปิดตลาดนัดชุมชนเพื่อจำหน่ายผลิตผลคนลุ่มน้ำทะเลสาบฯ อีกด้วย...

ในงานนี้ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ร่วมจัดนิทรรศการในหัวข้อฟาร์มทะเลโดยชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์แก่พี่น้องชาวประมงในทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีขบวนการดังนี้ 1.การสำรวจพื้นที่ฟาร์มทะเล 2.การมีส่วนร่วมของชุมชน 3. การกำหนดเขตฟาร์มทะเล 4.การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ 5.การทำประมงตามกติกาชุมชน และ 6.การรวมกลุ่มแพปลาชุมชน และได้จัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ ปลาลำปำ, ปลาแก้มช้ำ, ปลาเค้าดำ, ปลาชะโอน, ปลาพรมหัวเหม็น และปลาแขยงนวล กรมประมงโดยศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจังหวัดพัทลุง สามารถเพาะพันธุ์ปลาลำปำ และปลาพรมหัวเหม็นได้แล้ว ส่วนศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจังหวัดสงขลาก็เพาะปลาแก้มช้ำได้เช่นกัน และปล่อยลงทะเลสาบสงขลาไปแล้วกว่า 3 ล้านตัว

นอกจากนี้กรมประมงได้สนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำจืด ปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลาด้วย จำนวน 500,000 ตัว เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา และให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ภรัณยู ถมพลกรัง

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : นพดล ภูวพานิช, พิศ นพรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรัณยู ถมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรัณยู ถมพลกรัง, นิดม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัศวอารีย์, ประมัยพร ทองดณารักษ์, บุญยา ดงดาลิหมีน, จำนง ทีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาศปัน, ภรัณยู ถมพลกรัง

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา
เดือนกุมภาพันธ์ 2551

ร้อนนะช่วงนี้ก็อย่างว่าแหละนะ ใกล้ถึงเมษาแล้วร้อนๆ อย่างนี้ทำให้ความเค็มในทะเลสาบตอนนอกเปลี่ยนแปลงไปเยอะเลยอย่างเดือนที่แล้ว ได้แก่ 5 ppt เองมาเดือนนี้ป่าเข้าไป 22 ppt แน่ะ ส่วนตอนในก็คงต้องทยอยเค็มไปเรื่อยๆนั่นแหล่ะนะ ส่วนยอดสรุปสัตว์น้ำที่จับได้เดือนนี้ก็มี ปลาข่อนได้วันละ 80-100 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 30-40 กก.กุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 30-40 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 20-30 กก. และกุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลน้อย สัตว์น้ำจืดยังคงจับกันได้อยู่เรื่อยๆยังไม่ขาดตลาด แต่เที่ยวนี้มีแหวกแนวมาชนิดหนึ่งคือปลาตะเพียนซึ่งปกติแล้วจะไม่ค่อยเจอเลยปลาชนิดนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นปลาข่อนปลาดุกปลาหมอช้างเหยียบ ฯลฯ ซะมากกว่า เพราะจะพบทุกเดือนเลยเจอก็ดีแล้วแหล่ะ ดีกว่าเงียบหายไปเลยว่าม้ะ ส่วนสัตว์น้ำที่จั บได้เดือนนี้ก็มีปลาข่อนได้วันละ 60-70 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 20-30 กก. ปลาสลาดได้วันละ 20-30 กก. ปลาตะเพียนได้วันละ 20-30 กก. ปลาดุกได้วันละ 10-20 กก. ปลาโสดได้วันละ 10-20 กก. และปลาดุกได้วันละ 10-20 กก. เช่นกัน

ทะเลหลวง แถบนี้สัตว์น้ำจะไม่ค่อยหลากหลายเท่าไหร่ ก็ยังคงเน้นเรื่องการแปรรูป (ตากแห้ง) เพราะยอดสัตว์น้ำได้กันค่อนข้างเยอะ อย่างปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 200-300 กก.ปลากดคันหลาวได้วันละ 150-250 กก. ปลาหัวอ่อนหนวดแข็งได้วันละ 100-150 กก. ปลากดเหลืองได้วันละ 5-10 กก. ปลาข่อนได้วันละ 3-5 กก. ปลาดุกได้วันละ 3-5 กก. และปลาชะโอนได้เพียง 2-3 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบตอนใน ช่วงที่ผ่านมาเงียบๆจังเลย ปกติแล้วแถบนี้ค่อนข้างจะเป็นตัวชูโรง หรือประมาณว่า เป็นหน้าเป็นตาของทะเลสาบเพราะสัตว์เศรษฐกิจส่วนใหญ่จะมารวมตัวกันแถบนี้ทั้งนั้น คล้ายๆวันนัดพบอะไรสักอย่างนี่แหล่ะ แต่เที่ยวนี้ไม่ค่อยคึกคักเลย แต่ก็พอมีสัตว์น้ำบ้างคือ ปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 400-500 กก.ปลากดคันหลาวได้วันละ 100-200 กก. ปลาหัวอ่อนหนวดแข็งได้วันละ 50-100 กก. ปลาข่อนได้วันละ 30-40 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 20-30 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 10-20 กก. และกุ้งกุลาดำได้เพียงวันละ 3-5 กก. เท่านั้นเอง

ทะเลสาบตอนนอก ก็เพิ่งเริ่มจะได้เพียงไม่กี่วันเอง บางคนยังคงรอดูที่ทำอยู่เลยว่าเพื่อนได้กันเยอะหรือปล่าว เดี๋ยวเราเอามั่ง ไม่ดีเลยน่ะรอดูทีท่านิถ้าเพื่อนเกิดได้ขึ้นมาเรานั่งเสียดายอยู่อีกว่าม้ะ สัตว์น้ำที่จับได้มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 30-40 กก. กุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 10-20 กก. และปูดำได้วันละ 1-2 กก. เท่านั้น แล้วเจอกันใหม่น่ะจ๊ะ

บุญยา คงคาลิหมีน

คุยคุ้ยข่าว...ชาวเลสาบ โดย บุญยา คงคาลิหมีน

ช่วงนี้ทะเลสาบไม่ค่อยจะน่าดูสักเท่าไหร่เพราะสีน้ำค่อนข้างจะขาวขุ่น แต่ในโซนนอกสีน้ำเริ่มจะดีขึ้นแล้วหล่ะชาวบ้านบอกว่าน่าจะไม่นานเกินรอสีน้ำจะดีขึ้น(เขียวขึ้น)เนื่องจากฝนไม่ตกเลยและมีลมพัดแรงชายฝั่งทำให้ทั้งสีน้ำและความเค็มคงดีขึ้นตามลำดับ

ลำปำ สามวันดีสี่วันไข้เหมือนอาการคนไม่ค่อยสบายเลยน่ะ แถบนี้ก็วันก่อนไม่ก่อนซิเพราะตั้ง 8-9วันที่แล้วจับกุ้งก้ามกรามได้กันเยอะทีเดียว แต่ช่วงที่ออกสำรวจกระแสลมดันลงซะเนี๊ยะ แม่ค้านั่งโม้กันสบายเฉิบเลย พักบ้างก็ดีน่ะปลอบใจตัวเองแล้วแหล่ะอย่างนี้แน่ะ (น้ำจืด)

จองถนน กระแสลมแรงพาลมาถึงนี่เลยน่ะ ชาวบ้านบอกว่าแถวนี้ลมจะลงประมาณ 9-10 โมงเช้า เพราะฉะนั้นต้องเก็บอวนก่อนลมจะมาเลยทำให้ระยะเวลาการวางอวนจะสั้นลง ทำให้ได้ปลาน้อยลงด้วย แต่ก็ดีอย่างคืออย่างน้อยก็ได้วางอวนแล้วถึงระยะจะสั้นก็เถอะ ดีกว่าลมลงทั้งวันว่าม้ะ (น้ำจืด)

ทะเลน้อย เออเคยเจอบ้างไหมแต่เท่าที่จำได้ไม่เคยเจอน่ะ พูดถึงอะไรหว่าปลาตะเพียนนะซีแถบนี้ไม่เคยเจอเลยน่ะ คราวนี้เจอแฮ่ะ ได้เยอะด้วยน่ะวันละ 20-30 กก. แน่ะ ถ้าได้ทุกวันก็ดีนะซิน่ะ แต่นี่ได้เพียง 5-6 วันเอง (น้ำจืด) คงเป็นปลาที่ประมงลำปำปล่อยลงไป ตามรายงานว่าปล่อยปลาลงไปพอสมควร

ปากพะยูน แถบนี้สัตว์น้ำจะหลากหลายมากเดี๋ยวกุ้งกุลาดำ เดี๋ยวกุ้งหัวมัน เดี๋ยวกุ้งก้ามกราม เดี๋ยวปลาดุกทะเล ก็จะมาชดเชยกันตลอดแหล่ะ แต่เที่ยวนี้เงียบหน่อย เพราะสัตว์น้ำที่มาทดแทนดันเป็นปลาหัวแข็งหนวดอ่อนซึ่งราคาจะไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยสักเท่าไหร่ แต่ก็ช่างเถอะดีกว่านิ่งเฉยๆ จริงมั้ย (น้ำจืด)

เกาะโคบ ก็ไม่ต่างจากปากพะยูนสักเท่าไหร่ สัตว์น้ำจะหลากหลายเช่นกัน แต่ที่มาทดแทนแถบนี้เป็นปลาดุกทะเลกับปลาข่อนซึ่งราคาจะดีกว่าปลาหัวแข็งหนวดอ่อนหลายช่วงตัวทีเดียว (น้ำจืด)

สทิ้งหม้อ เริ่มจะมีความเค็มแล้วหล่ะ ชาวบ้านทยอยกันลงไปวางไซกันแล้ว เพราะหยุดมาตั้งหลายวันเหงาเหมือนกันนะเนี๊ยะ เถอะน่าต่อไปก็คงจะได้วางไซกันตลอดแล้วหล่ะเพราะน้ำคงเค็มไปหน้ากว่าจะไหลย้อนกลับก็คงอีกนาน (22 ppt.)

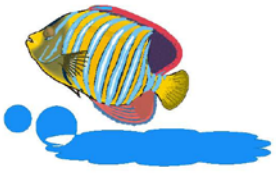

สารพันสัตว์น้ำ: สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดย ประมัยพร ทองคณารักษ์

ปลาเค้าดำ

ปลาหายาก (ไม่เคยเจอ 30 ปีแล้ว) ในทะเลสาบสงขลา

ชื่อวิทยาศาสตร์: Wallagonia miostoma

ปลาเค้าดำ (GIANT MALAYAN CATFISH) เป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ไม่มีเกล็ดมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นอย่างเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียก "ปลาคูน" ภาคใต้เรียก "ปลาทุก" ภาคกลางเรียก"ปลาเค้าดำ" "ปลาอีทุก" หรือ "ปลาทุก" เดิมพบได้ทั่วไปตามแหล่งน้ำธรรมชาติแต่ปัจจุบันมีจำนวนลดลงมาก

จากคำบอกเล่าของชาวประมงบ้านศรีไชย ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา ว่าในทะเลสาบสงขลาเคยจับปลาชนิดนี้ได้ขนาดความยาวเกือบ 1 เมตร โดยชาวประมงใช้อวนลอยปลากะพงในการจับ หลังจากที่เคยมีคนจับได้แล้วในครั้งนั้นก็ไม่ค่อยพบเห็นปลาแบบนี้ในทะเลสาบสงขลาอีก

กรมประมง โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด จ.สุราษฎร์ธานี ได้มีการทดลองเพาะพันธุ์ปลาเค้าดำจนประสบความสำเร็จในปี 2534 และได้ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อพัฒนาวิธีการเพาะพันธุ์และอนุบาลให้มีอัตรารอดสูงขึ้น แล้วปล่อยคืนถิ่นลงสู่แม่น้ำตาปี อย่างต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 จากผลการปล่อยปลาเค้าดำคืนถิ่นลงสู่แม่น้ำตาปีที่ผ่านมา พบว่าชาวประมงสามารถจับปลาเค้าดำได้อย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ซึ่งสร้างความพึงพอใจให้แก่ชาวประมงเป็นอันมาก

ปลาเค้าดำนอกจากจะเป็นปลาในธรรมชาติที่หาได้ยากแล้วยังเป็นปลาอีกชนิดหนึ่งที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มในการเลี้ยงระดับเชิงพาณิชย์ที่ดี เนื่องจากราคาซื้อขายกิโลกรัมละไม่ต่ำกว่า 100 บาท นอกจากนั้นยังมีจุดเด่นที่เจริญเติบโตเร็ว ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้นเพียง 4 เดือน มีน้ำหนักมากถึง 1 กิโลกรัม อีกทั้งเนื้อปลายังมีรสชาติดีจึงทำให้เป็นที่ต้องการของตลาด ในขณะเดียวกันยังมีผู้นิยมเลี้ยงปลาสวยงามบางกลุ่ม นำลูกปลาเค้าดำไปเลี้ยงเป็นปลาตู้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการเลี้ยงปลาเค้าดำในเชิงพาณิชย์ ยังไม่ปรากฏเด่นชัด เนื่องจากปัญหาการเพาะพันธุ์ลูกปลาเค้าดำ ยังทำได้ไม่แพร่หลายซึ่งทางศูนย์วิจัยและประมงน้ำจืดสุราษฎร์ธานี จะเน้นหนักในเชิงการอนุรักษ์และการผลิตลูกพันธุ์ เพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ ซึ่งเกรงว่า ปลาเค้าดำซึ่งเป็นปลากินเนื้อ หากมีจำนวนมากเกินในธรรมชาติ อาจจะไปทำลายลูกปลาชนิดอื่นๆ จนทำให้เกิดภาวะขาดความสมดุลในแหล่งน้ำธรรมชาติได้

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาปี 2550 สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช ได้ศึกษาวิถีชีวิตของสัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งปลาเค้าจัดเป็นสัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์เช่นกัน และคาดว่าในเร็วๆ นี้ชาวทะเลสาบสงขลาอาจมีข่าวดีว่าจะมีพันธุ์ปลาเค้าดำให้เห็นในทะเลสาบอีก

ความก้าวหน้าโครงการฟื้นฟูทรัพยากรการประมงปี 50

คณะทำงานดำเนินการ โครงการตามแผนแม่บท การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้านการประมงได้ประชุมกันเมื่อ 30 ม.ค. 2551 เพื่อที่จะสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข

การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ได้ดำเนินการ 20 แห่ง เป็นจังหวัดสงขลา 8 แห่ง พัทลุง 7 แห่ง นครศรีฯ 5 แห่ง ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำตามเป้าหมาย 60 ล้านตัว จากการติดตามประเมินผลการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำสามารถจับพันธุ์สัตว์น้ำที่ปล่อยไป ได้ดังนี้ กุ้งแชบ๊วย 48.5 ตัน กุ้งก้ามกราม 33.1 ตัน กุ้งกุลาดำ 28.3 ตัน กดเหลือง 3.6 ตัน ดุกอุย 11.7 ตัน หมอไทย 1.0 ตัน กะพงขาว 0.55 ตัน

ในส่วนของการควบคุมการทำการประมงผิดกฎหมายได้ออกตรวจ 73 ครั้ง จับกุมอวนล้อมได้ 14 ครั้ง ทำการประมงในเขตรักษาพืชพันธุ์ 8 ครั้ง ใช้ไฟฟ้าช็อต 2 ครั้ง

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร

ข่าวเด่นคณะทำงานฯ

นายพานิชย์ สังข์เกษม
ผู้ตรวจราชการกรม

จากการปรับเปลี่ยนหรือหมดวาระกันไป บัดนี้ คณะทำงานลุ่มน้ำก็ได้ท่านประธานคนใหม่ คือ ผู้ตรวจราชการกรมประมง นายพานิชย์ สังข์เกษม ซึ่งท่านเองพื้นเพก็เป็นคนแถวลุ่มน้ำฯ เรียกว่าได้ลูกหม้อมาทำงานกันเลยทีเดียวไม่ต้องอธิบายร่ายยาวกันให้มาก ท่านก็รู้จักทะเลสาบสงขลาตั้งแต่ในอดีตจนปัจจุบันเป็นอย่างดี

ล่าสุดเมื่อ วันที่ 30 มกราคม 51 ได้มีการจัดประชุมคณะทำงานจากหน่วยงานต่างๆ ของกรมประมงที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ได้มีการสรุปผลการดำเนินงานปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานปีงบประมาณ 50 ตลอดทั้งรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานในปีงบประมาณ 51 โดยแผนปีนี้ได้มีการตั้งเป้าในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำจืด น้ำกร่อย ทั้งสิ้น 60 ล้านตัว ลงในพื้นที่เขตฟาร์มทะเลและพื้นที่ใกล้เคียงจำนวน 20 เขต ทั่วทั้ง 3 จังหวัดนอกจากโครงการเด่นดังกล่าวแล้วก็มีอีกหลายโครงการที่จะดำเนินเป็นตัวเสริมหรือสนับสนุน เช่น การควบคุมพื้นที่ทำการประมงที่ผิดกฎหมาย การพัฒนาระบบสารสนเทศประมง (GIS) การเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ กิจกรรมนี้ก็นับว่าก้าวหน้าไประดับหนึ่งแล้ว โดยสามารถเพาะขยายพันธุ์ปลาได้หลายชนิด เช่น ปลาตะกรับหรือปลาขี้ตังบ้านเรา ปลาดุกทะเล และปลาน้ำจืดอีกหลายชนิด กิจกรรมการฟื้นฟู นากุ้งทิ้งร้าง การเพิ่มผลผลิตปลาในกระชังและการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง

ในส่วนของการดำเนินงานที่ผ่านมา การปล่อยพันธุ์ สัตว์น้ำจืดก็ได้เริ่มปล่อยกันไปบ้างแล้ว ชาวประมงในพื้นที่รอเก็บเกี่ยวผลผลิตก็แล้วกัน แต่อย่าเอาหมดทั้งเล็กใหญ่เดี๋ยวจะมานั่งโอดครวญทีหลัง ส่วนสัตว์น้ำกร่อยโดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ ตอนนี้ยังไม่เริ่มปล่อย เพราะว่าน้ำในทะเลบริเวณพื้นที่ดำเนินการยังไม่เค็มพอที่ปล่อยได้ ยังไงก็รออีกหน่อยแล้วกัน อดเปรี้ยวไว้กินหวาน เพราะคาดว่าปีนี้ฝนทิ้งช่วงระยะยาว ความเค็มของน้ำในทะเลสาบคงจะสูงและยาวนานกว่าปีที่ผ่านมา

อรัญญา อัศวอารีย์

ประชุมคณะทำงานฯ

เครื่องมือประมง

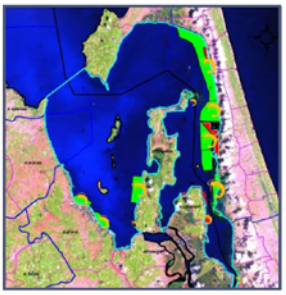

การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ

<-- การพัฒนา GIS

เฮฮา!...ประสาชาวเล

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2/51 เดือนพฤษภาคม 2551

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.448

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก้าเส้ง

อธิบดีกรมประมงเป็นประธานเปิดงาน "ขี้ตัง คืนถิ่น"

จากการจัดงาน "ขี้ตัง คืนถิ่น" ณ วัดท้ายยอ ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา เมื่อวันที่ 4 เม.ย. 51 ที่ผ่านมา เนื่องจากความสำเร็จในการขยายพันธุ์ปลาตะกรับหรือขี้ตัง โดยวิธีการผสมพันธุ์เทียมได้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยของกรมประมง ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาปริมาณปลาขี้ตังในทะเลสาบสงขลาในปัจจุบันที่น้อยลง จึงหาได้ยาก อาจทำให้สูญพันธุ์ได้ในขณะที่ประชาชนโดยเฉพาะภาคใต้ของประเทศไทยนิยมบริโภคปลาชนิดนี้กันมาก โดยการจัดงานครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนที่ดีจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการต่างๆในสังกัดกรมประมง อบต. กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงปลากะพงขาว ต.เกาะยอ ประมงอาสารวมถึงชาวบ้าน ซึ่งมีอธิบดีกรมประมงได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในการเปิดงานและมีผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาได้ให้เกียรติร่วมงานครั้งนี้ด้วย

กิจกรรมในงาน "ขี้ตัง คืนถิ่น" เริ่มจากในช่วงเช้า ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง นายนพดล ภูวพานิช ได้กล่าวรายงานถึงที่มา วัตถุประสงค์ ผลการดำเนินโครงงาน เป้าหมายและกิจกรรมที่ได้จัดขึ้นของงานนี้ทำให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดงานของกรมประมง ต่อจากนั้นประธานคือ นางสมหญิง เบี่ยมสมบูรณ์ อธิบดีกรมประมง ได้กล่าวเปิดงานอย่างเป็นทางการ ซึ่งการจัดงาน "ขี้ตัง คืนถิ่น" นี้ ท่านอธิบดีได้มอบโล่รางวัลและเกียรติบัตรให้กับอบต. และประมงอาสาที่ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการของกรมประมงอย่างดียิ่ง มาโดยตลอด อีกทั้งยังได้มีการมอบเครื่องมือประมงให้กับชาวประมงพื้นบ้านเพื่อที่จะได้ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และได้จัดให้ประชาชนที่มาร่วมในงานได้ปล่อยพันธุ์ปลาขี้ตัง ปลากะพงขาว ปลาดุกทะเล กุ้งทะเล รวมประมาณ 3,000,000 ตัว ต่อจากนั้นท่านอธิบดีได้มีการเยี่ยมชมนิทรรศการของกรมประมงและชุมชนเพื่อเป็นการให้ความรู้ และสร้าง

:: ข่าวสารจากบรรณาธิการ ::

ทะเลสาบสงขลา 2-3 ปีที่ผ่านมานี้ บริเวณอำเภอสทิงพระน้ำไม่ค่อยเค็มเลยเป็นข้อสังเกตที่ชาวประมงแถบนี้ตั้งข้อสงสัยกัน มีหลายวงสนทนาที่สรุปกันว่า สาเหตุหนึ่งที่ทะเลตื้นขุด สทิงพระไม่ค่อยเค็มเพราะปากทะเลสาบสงขลาแคบลง ทีนี้พอน้ำไม่เค็มลูกสัตว์น้ำที่มาพร้อมกับน้ำเค็มก็ลดน้อยลงไปตามลำดับ ก็เป็นที่รู้กันว่าช่วงไหนน้ำไม่เค็มชาวประมงจะจับกุ้งปลากันไม่ค่อยจะได้ชาวประมงต้องไปหางานทำในเมือง

การฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบโดยการพัฒนาฟาร์มทะเลในปีนี้ได้คัดเลือกพื้นที่เดิมคือ คลองรี คูขุด ท่าหิน เกาะนางคำ เกาะหมาก ฯลฯ โดยมีเป้าหมายเป็นกุ้งกุลาดำ 25 ล้านตัว ในปีนี้ได้ปล่อยลงพื้นที่ตอนล่างที่น้ำเค็มพอขึ้นถึงไปบ้างแล้ว 9.7 ล้านตัว ส่วนตอนบนมีเสียงเรียกร้องจะขอให้เปลี่ยนเป็นกุ้งก้ามกรามบ้างทางโครงการก็ยินดีครับ จะได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2551 เป็นต้นไป

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

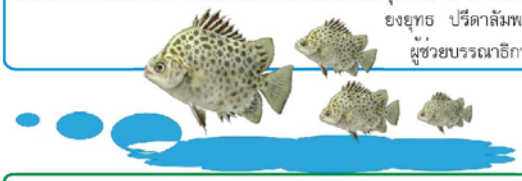

ความเข้าใจที่ดีต่อประชาชนในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้คงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน เช่น มีการนำพันธุ์ปลาที่ใกล้สูญพันธุ์ในทะเลสาบสงขลามาแสดง เช่น ปลาดุกทะเล ปลาตะกรับ ปลาหม้อแตก ปลาชะโอน ปลากด ซึ่งประชาชนก็ได้ให้ความสนใจในการชมนิทรรศการเป็นจำนวนมาก โดยได้สอบถามข้อมูลและรายละเอียดกับเจ้าหน้าที่ของกรมประมง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการอนุรักษ์พันธุ์ปลาต่างๆ ในทะเลสาบสงขลาจึงนับได้ว่าการจัดงานครั้งนี้ได้ผลเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้และประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง

ประชาชนที่มาในงานร่วมกันปล่อยพันธุ์กุ้งและปลา

อธิบดีกรมประมงมอบเกียรติบัตรและโล่รางวัลให้กับอบต.และประมงอาสา

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : นพดล ภูวพานิช, พิศ นพรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, กรัณยู กมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : กรัณยู กมพลกรัง, นิดม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัศวอารีย์, ประมัยพร ทองคณารักษ์, บุญยา คงคาลิหมีน, จำนง กีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาศปัน, กรัณยู กมพลกรัง
www.nicaonline.com www.sklonline.com

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

กิจกรรมการพัฒนาฟาร์มทะเล โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ของสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตร "การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเพื่อพัฒนาฟาร์มทะเลชุมชน" จำนวน 5 แห่ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการอบรมจำนวน 193 คน และร่วมกันปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ได้แก่กุ้งกุลาดำ เมื่อวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2551 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

จากการจัดกิจกรรมข้างต้นจึงได้นำภาพบรรยากาศของการอบรมและการปล่อยพันธุ์กุ้งกุลาดำแต่ละพื้นที่มาให้ชมกัน

ฟาร์มทะเลอ่าวมังดรกเบื๋อ หมู่ที่ 5 ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
วันที่ 22-23 เมษายน 2551

ฟาร์มทะเลบ้านใต้ หมู่ที่ 2-7 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
วันที่ 24-25 เมษายน 2551

ฟาร์มทะเลบางเขียด หมู่ที่ 2 ตำบลบางเขียด อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
วันที่ 18-19 เมษายน 2551

เกษตรกรในพื้นที่กำลังช่วยกันปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่ออนุบาลในเขตฟาร์มทะเลบางเขียด

ฟาร์มทะเลวัดท้ายยอ หมู่ที่ 9 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
วันที่ 9-10 เมษายน 2551

เกษตรกรในพื้นที่กำลังช่วยกันปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่ออนุบาลในเขตฟาร์มทะเลเกาะยอ

ฟาร์มทะเลปากคลองบางดาน หมู่ที่ 8 ตำบลพะวง อำเภอควนเมือง จังหวัดสงขลา
วันที่ 11-12 เมษายน 2551

เกษตรกรในพื้นที่กำลังช่วยกันปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่ออนุบาลในเขตฟาร์มทะเลปากคลองบางดาน

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา
เดือนเมษายน 2551

มีความรู้สึกว่าน้ำในทะเลสาบไม่นิ่งเลยน่ะเดี๋ยวเค็มเดี๋ยวจืด ก็ไช่นะซิจะให้นิ่งได้อย่างไรขนาดเดือนเมษายนฝนยังตกเลย...เออน่ะ! แทนที่จะเป็นเดือนที่ร้อนที่สุดในรอบปีฝนดันตกซะนี่... ก็อย่างว่านั่นแหล่ะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติดีกว่าน้อ... สภาวะสัตว์น้ำที่จับได้มีปลาช่อนได้วันละ 130-150 กก. ปลาสลาดได้วันละ 80-100 กก. กุ้งหัวมันได้วันละ 80-100 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 70-80 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 20-30 กก. และ กุ้งกุลาดำได้วันละ 1-3 กก.เองแหล่ะ...

ทะเลน้อย...ไม่ค่อยจะมีผลกระทบสักเท่าไหร่กับสภาวะน้ำที่ไม่ค่อยนิ่งเพราะแถบนี้ไงไงน้ำก็จืดอยู่แล้ว แถมถ้าเกิดฝนตกอีกละก้อชอบเลย...เพราะปลาจะขึ้นมาเล่นน้ำใหม่ ชาวบ้านแถบนี้เขารู้กันทั้งนั้นแหล่ะ...สัตว์น้ำที่จับได้มี ปลาช่อนได้วันละ 120-140 กก. ปลาสลาดได้วันละ 50-70 กก. ปลาโสดได้วันละ 30-50 กก.ปลาดุกได้วันละ 20-30 กก. และปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลหลวง... ช่วงนี้แดดดีเข้าทางชาวบ้านในแถบนี้ดีเหลือเกิน เพราะส่วนใหญ่จะทำปลาตากแห้งกัน แต่อ๊ะ! ทำไมเงียบ ๆ ชอบกลว่ะ... จะไม่ให้เงียบได้ยังงัยกันจับปลาได้น้อยเหลือเกิน อือ...ใช่ ได้น้อยจริง ๆแหล่ะ ก็ดูซิปกติแถบนี้ยอดรวมสี่ห้าร้อยกิโลแน่ะ แต่นี้สักร้อยได้มั้ง...ปลากดคันหลาวได้วันละ100-120 กก. ปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 40-60 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 30-40 กก. ปลานิลได้วันละ 20-30 กก. และกดเหลืองได้วันละ 2-3 กก. เอง...

ทะเลตอนใน...แม่ค้าไม่เบื่อเหมือนกับเดือนที่แล้วเท่าไหร่เพราะได้มีกุ้งหัวมันเข้าทดแทน ก็ยังดีน่ะที่มีอะไรมาแทนบ้าง บางแห่งน่ะอย่างท่าหิน คูขุด ศรีไชย คลองรี ฯลฯ นี่ไม่มีอะไรมาคอยช่วยเลยน่ะ ตอนนี้เริ่มเปลี่ยนความคิดแล้วหล่ะก็น้ำเล่นจืดอยู่

อย่างนี้ ขอช่วยปล่อยปลานิลและกุ้งก้ามกรามหน่อยเถอะ...สัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งหัวมันได้วันละ 50-70 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 20-30 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 10-20 กก. ปูดำได้วันละ 10-20 กก. และปลาช่อนได้วันละ 5-10 กก.

ทะเลสาบตอนนอก...เดือนที่แล้วยังได้กุ้งอยู่เลยนี่หว่าทำไมเดือนนี้ถึงเงียบอีกแล้วหล่ะนี่...ก็ฝนนะซิดันตกมาอีกแล้วช่วงต้นเดือนนั่นแหล่ะ ทำให้น้ำจืดลง กุ้งหายหมดเอาเถอะไม่เป็นไรช่วงนี้ฝนไม่ตกแล้วนี่ ร้อนด้วย ความเค็มก็มาแล้ว 12 ppt กว่าจะถึงรอบสำรวจเดือนหน้าหวังว่าคงจะจับกุ้งกันได้แล้วนะครับ...

บุญยา...รายงาน

คุยคุ้ยข่าว...ชาวเลสาบ โดย บุญยา คงคาลิหมีน

คุ้น คุ้น นะว่าเดือนที่แล้วชาวบ้านคาดการณ์ทะเลสาบตอนนอกไว้ว่า น้ำน่าจะเค็มขึ้นและชาวบ้านคงจะวางไซกันเยอะกว่าเดิม แต่ที่ไหนได้ก่อนจะออกสำรวจไม่กี่วันฝนดันตกซะนี่ ชาวบ้านแถบนี้ก็เลยเก็บไซไว้ดังเดิม ก็เก็บให้ดีแล้วกัน หนูมันเยอะ... ส่วนแถบอื่นก็ยังจืดเหมือนเดิมแต่สีน้ำเริ่มจางลงแล้วหล่ะ ดีกว่าเดือนที่แล้ว...ขุ่นเขียว!

ตลาดพัทลุง... มาดูกันแถบนี้บ้างสัตว์น้ำน้อยจริง ๆ ถามว่าเป็นอย่างนี้ทุกปีหรือเปล่า... ปล่าวเลย ปีนี้แหล่ะที่น้อยจริง ๆ แม่ค้าบางคนส่งปลาช่อนเลี้ยงมาจากสุพรรณบุรีโน่นแน่ะ ไกลน่ะ...! เป็นจังหล่ะสมควรแก่เวลาหรือยังที่เรา เรา ท่าน ท่านจะหันมาเอาใจใส่เรื่องทะเลสาบกันแน่ะ... น่าจะถึงเวลาตั้งนานแล้วน่ะ มาช่วยกันอนุรักษ์หน่อยแล้วไอ้พวกที่ช้อตปลาวางยาปลาแน่ะหยุดกันได้แล้วลูกหลานไม่มีอะไรกินกันแล้ว

จองถนน... แถบนี้ก็ได้กันน้อยปกติ ปลาหัวแข็งหนวดอ่อนปลาหัวอ่อนหนวดแข็ง ปลากดคันหลาว ปลาแมง ปลาโคบรวม ๆ ต่อแม่ค้าหนึ่งรายประมาณ 400-500 กก. ต่อวัน เดี๋ยวนี้หล่ะไม่ถึงร้อยเลย จำได้ว่าแถบนี้แม่ค้าเคยร้องเรียนเรื่องชาวบ้านบางคนลักลอบใช้ถัดตาเล็กล้อมปลาแล้วได้กันเยอะด้วย ตัวเล็กตัวกะเปี๊ยกติดหมดเลย วันนี้หล่ะเริ่มสำนึกกันบ้างหรือยัง...

ลำปำ... ช่วงนี้ลมสงบเลยจับกุ้งก้ามกรามกันได้บ้าง 20-30 กก.ต่อวัน (ข้อมูลจากแม่ค้า) เออนี่!...ใช้อวนตาเล็กกันบ้างหรือปล่าวหนอแถวนี้แน่ะ... ระวังไว้น้าดูตัวอย่างจากข้างบนได้เลย ใคร ๆ ที่แอบ แอบใช้ขนาดตาอวนเล็กละก้อหยุดเสียนะจะได้ไม่ต้องนั่งเสียใจภายหลัง..ขอเตือนเอาไว้...

ปากพะยูน... ช่วงนี้ได้กุ้งหัวมันมาทดแทนก็พอประทังไปได้ช่วงหนึ่ง เพราะกุ้งหัวมันจะจับได้ประมาณ 10-15 วันต่อเดือน ก็ช่วงข้างขึ้นและข้างแรม 5 ค่ำถึง 12 ค่ำนั่นแหล่ะ ส่วนสัตว์น้ำอื่น ๆ ก็พอได้บ้างแต่ก็ไม่มากเท่า...

คูขุด...มีลุงคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนช่วงนี้น้ำจะเค็มแล้วหล่ะ แต่ที่ยังไม่เค็มก็เพราะว่าต้นลำพูนั่นแหล่ะตัวการสำคัญแจ้งตำรวจจับดีมั๊ย...เฮ้ยมันไม่เกี่ยวกันคนละเรื่องกันแล้ว...ก็ต้นลำพูไปกีดขวางทางน้ำ ทำให้น้ำไหลชื้น- ลงไม่สะดวกจะขึ้นก็ขึ้นไม่สุดจะลงก็ลงไม่สุด ทำให้น้ำยังคงจืดอยู่อย่างนี้จัย...อ้อ..เข้าใจแล้วอ๊ะ!

ศรีไชย... ชาวบ้านบอกว่าถ้าเดือน 5 ลมยังไม่ชื้นอีกปีนี้แถวนี้น้ำคงไม่เค็มแล้วหล่ะ และยังบอกต่อมาว่าช่วยปล่อยกุ้งก้ามกราม และปลานิลให้หน่อย เพราะดูแล้วน่าจะดีที่สุดในตอนนี้...ก็ขอฝากไว้ด้วยน่ะครับ...

คลองรี... แถบนี้เงียบกันนานแล้วน่ะชาวบ้านบางคนที่จับปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้ก็จะไม่ยอมขายให้แม่ค้าแล้ว ยอมไปนั่งขายเองที่ตลาดเพื่อจะได้กำไรเยอะกว่าเดิม ก็ดีน่ะ... ชีวิตไม่สิ้นก็ดิ้นกันไปแถมยังบ่นต่ออีกว่าข้าวสารแพงมั๊ก..มาก เพิ่มเป็นสองเท่าจากราคาเดิมแล้ว... ได้กินแกลบกันบ้างแหล่ะงานนี้ เออดีเหมือนกันประหยัดดี... เขาประชดย่ะ...! ไม่รู้เรื่องเลย...

บุญยา...รายงาน

สารพันสัตว์น้ำ : สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน : ปลาชะโอน

ปลาชะโอน

ชื่อสามัญ: One-spot glass catfish
ชื่อวิทยาศาสตร์: Ompok bimaceelatus
ลักษณะทั่วไป: ปลาชะโอนเป็นปลาน้ำจืด ไม่มีเกล็ด ลำตัวเรียวยาวแบนข้าง คล้ายปลาเนื้ออ่อน ด้านบนของลำตัวสีน้ำตาลเข้มส่วนท้องสีขาวแกมน้ำเงิน และมีลายจุดประตลอดลำตัว มีจุดดำใหญ่บริเวณด้านข้างเหนือครีบอกหัวแบน นัยน์ตาเล็กอยู่เหนือมุมปาก ปากสั้นทู่ ขากรรไกรล่างยื่นยาวกว่าขากรรไกรบน สันหลังโค้งตั้งแต่ปลายจมูกถึงหางครีบท้องยาวตั้งแต่กลางลำตัวถึงปลายหาง ครีบอกมีเงี่ยงแหลมคมและแข็งครีบหลังมีขนาดเล็กอยู่ค่อนไปทางหัว มีหนวดอยู่ 2 คู่ ที่ขากรรไกรบนและล่าง
อุปนิสัย: ดุร้าย ตื่นตกใจง่าย ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณพื้นน้ำชอบขุดคุ้ยทรายหรือก้อนหิน
ขนาด: ความยาวประมาณ 30-50 ซม.
อาหาร: กินลูกกุ้ง ลูกปลา ตัวอ่อนของแมลง

ถิ่นที่อยู่อาศัย: ชอบอาศัยอยู่ในแม่น้ำลำคลองทั่วไปในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังพบในทุกประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ประโยชน์: เนื้อมีรสชาติดี นิยมนำมาบริโภคและเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

เฮฮา!...ประสาชาวเล

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3/51 เดือนกรกฎาคม 2551

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.580

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก้าเส้ง

กมธ. ประมง ลงพื้นที่ จ.สงขลา รับฟังปัญหา และแนวทางบริหารจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งภาคใต้

พล.ร.อ.ณรงค์ ยุทธวงค์ ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการประมง วุฒิสภาและคณะ ลงพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อรับทราบปัญหาการทำประมง และธุรกิจ โดยได้มีการรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งภาคใต้ และความก้าวหน้าโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและหาริอแนวทางแก้ไขปัญหาจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ตรวจราชการกรมประมง ประมงจังหวัดสงขลา ผอ. สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ตัวแทน ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด จ.สงขลา ตัวแทน ผอ.ศูนย์ควบคุมและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ประมง สส. สงขลา และตัวแทนชาวประมงพื้นบ้าน โดยมีนายวันชัย แสงสุขเอี่ยม รอง กมธ.ประมงคนที่ 1 เป็นประธานในการประชุม เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (NICA)

จากการรับฟังการบรรยายและรับทราบปัญหาจึงระบุได้ว่าปัญหาเร่งด่วนในขณะนี้ คือปัญหาน้ำมันแพงทำให้เกิดวิกฤตประมงไทยที่ส่งผลให้เรือประมงมากกว่าครึ่งหนึ่งหยุดทำการประมง ต้นทุนการทำการประมงสูง ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการแปรรูป อันสืบเนื่องมาจากทรัพยากรในธรรมชาติลดลง การเกิดสภาพเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตลอดจนการเข้มงวดของประเทศเพื่อนบ้านในการทำประมงร่วม สภาพการตื้นเขินและความเสื่อมโทรมของทะเลสาบสงขลา

ซึ่งนายวันชัย กล่าวว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญชุดนี้จะศึกษาข้อมูลด้านการประมงนอก และในน่านน้ำ การประมงชายฝั่งและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากประมง จากนั้นจะได้สรุปปัญหา และความต้องการให้วุฒิสภานำไปเสนอรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

:: ข่าวสารจากบรรณาธิการ ::

ความเค็มในทะเลสาบสงขลาในปีนี้ค่อนข้างต่ำ ในบริเวณทะเลสาบตอนใน กุ้ง ปลา หายากมาก จากการสอบถามชาวประมง สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ตอนนี้มาก ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ใช้แหจับเป็นส่วนใหญ่ ขอให้จับแต่ตัวใหญ่ชนิดที่ก้ามเขียว ตัวเล็กๆ ราคาไม่ค่อยดีปล่อยไปบ้าง ค่อยจับกันวันข้างหน้าอีก กิจกรรมฟาร์มทะเลโดยชุมชนได้ทยอยปล่อยกุ้งก้ามกรามลงแถวคูขุด ปากพะยูน กันไปแล้ว 1.5 ล้านตัว ส่วนกุ้งกุลาดำได้ปล่อยทะเลสาบตอนนอกลงไป 12 ล้านตัว เป็นเวลาเกือบ 4 เดือนแล้ว คาดว่าในเดือนนี้คงจะจับกันได้บ้างครับ ถ้าจะแจ้งข่าวกลับมาให้ทราบก็ขอขอบคุณครับ

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : นพดล ภูวพานิช, พิศ นพรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, กรัณยู กมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : กรัณยู กมพลกรัง, นิดม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัศวอารีย์, ประมัยพร ทองคณารักษ์, บุญยา คงคาลิหมีน, จำนง กีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาตปัน, กรัณยู กมพลกรัง

www.nicaonline.com www.sklonline.com

สรุปกฎกติกาการใช้ขนาดตาอวนจับสัตว์น้ำในเขตฟาร์มทะเลชุมชน

ตามที่ได้มีการดำเนินโครงการฟาร์มทะเลชุมชนในทะเลสาบสงขลา เขตอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ได้มีการปล่อยพันธุ์กุ้งกุลาดำในเขตฟาร์มทะเล และชุมชนได้ร่วมกันกำหนดกฎกติกาการใช้ขนาดตาอวนจับสัตว์น้ำในเขตฟาร์มทะเล และยึดถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมในทะเลสาบสงขลาเป็นน้ำจืดที่ยาวนาน ไม่เหมาะสมที่จะปล่อยพันธุ์กุ้งกุลาดำ แต่เหมาะสมที่จะปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงกฎกติกาการใช้ขนาดตาอวนจับสัตว์น้ำในเขตฟาร์มทะเลชุมชน ท้องที่ ตำบลคลองรี คูขุด และท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ฉบับลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 และต่อไปจะเรียกว่า **ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2551** ใช้แทนฉบับเดิม ดังนี้

ชนิดเครื่องมือประมง ขนาดตาอวน และระยะเวลาในการจับสัตว์น้ำ ทั้ง 3 ตำบล มีมติร่วมกัน ดังนี้

1. การใช้เครื่องมือประมงอวนลอยจับกุ้งกุลาดำ : ภายในเขตและนอกเขตพื้นที่ฟาร์มทะเล สามารถทำการประมงได้โดยใช้อวนสามชั้นขนาดตาอวน 5 เซนติเมตรขึ้นไป ยกเว้น เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนมกราคม ของทุกปี รวม 3 เดือน สามารถทำการประมงได้โดยใช้ขนาดตาอวน 3.8 เซนติเมตร เพื่อเปิดโอกาสให้จับกุ้งหัวมัน ที่มีตามฤดูกาล
2. การใช้เครื่องมือประมง แห ไซที่หุ้มด้วยอวน หรือเครื่องมือประมงที่มีลักษณะทำการประมงที่คล้ายกัน เพื่อจับกุ้งก้ามกราม ภายในเขตและนอกเขตพื้นที่ฟาร์มทะเล สามารถทำการประมงได้**จะต้องมีขนาดตาอวน 5 เซนติเมตรขึ้นไป**

บทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎกติกาข้อตกลง

บุคคลใดที่ฝ่าฝืนเรื่องขนาดตาอวนตามชนิดเครื่องมือประมงที่กำหนด หรือนอกเหนือจากช่วงเวลาที่อนุญาต มีบทกำหนดโทษ ดังนี้

1. กรณีที่มีการละเมิดกฎกติกา เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก หากมีใครพบเห็นผู้กระทำผิด ให้แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีอำนาจ หรือประมงอาสา ว่ากล่าวตักเตือน
2. หากเกิดการละเมิดกฎกติกาตั้งแต่ครั้งที่สองเป็นต้นไป ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีอำนาจ ประมงอาสา หรือผู้พบเห็น สามารถตรวจยึดเครื่องมือประมงประเภทอวน ขาย กัด แหหรือไซ ที่ใช้กระทำผิดกฎกติกาข้อตกลง ไว้เป็นเวลา 1 เดือน ยกเว้นเรือและเครื่องยนต์เรือ เมื่อตรวจยึดแล้วให้รีบแจ้งกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านรับทราบโดยเร็ว เกี่ยวกับ จำนวน และสถานที่เก็บ เพื่อป้องกันการแจ้งความหรือสวมรอยการลักทรัพย์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2551 เป็นต้นไป

ประมงอำเภอสทิงพระ ชูศักดิ์ บริสุทธิ์

สาระพันสัตว์น้ำ : สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

ปลาพรมหัวเหม็น

ชื่อไทย: พรมหัวเหม็น
ชื่อสามัญ: GREATER BONY LIPPED BARB
ชื่อวิทยาศาสตร์: *Osteocheilus melanopleura*
ลักษณะทั่วไป: เป็นปลาที่อยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ลำตัวค่อนข้างยาว หัวทู่ ปากอยู่ต่ำและมีขนาดเล็ก ริมฝีปากล่างมีติ่งเนื้อเล็ก ๆ อยู่รวมเป็นกระจุกบริเวณข้างลำตัวเหนือครีบอกมีแถบสีดำพาดตามขวาง 1 แถบ เพศผู้และเพศเมีย ลักษณะภายนอกเหมือนกัน เป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในสกุลเดียวกันและกล่าวกันว่าที่หัวมีกลิ่นเหม็นคาวจัด ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า ปลาพรมหัวเหม็น
การสืบพันธุ์: จะวางไข่ในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ไข่เป็นแบบครึ่งจมครึ่งลอยสามารถเพาะโดยวิธีการช่วยธรรมชาติโดยใช้ฮอร์โมนจากต่อมใต้สมอง
ถิ่นอาศัย: อยู่ในแหล่งน้ำนิ่งและไหล พบทั่วไปในแม่น้ำลำคลอง หนองบึง และอ่างเก็บน้ำทั่วไป
อาหาร: กินอาหารพวกตะไคร่น้ำ พืชน้ำ
ขนาด: ความยาวประมาณ 13-50 ซ.ม.
ประโยชน์: ปรุงเป็นอาหารได้

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา

เดือนมิถุนายน 2551 โดย บุญยา คงคาลิหมีน

สัตว์น้ำในแต่ละเดือนยังคงทำยอดสลับกันไปเรื่อยๆ เดี๋ยวปลาซ่อนบ้าง เดี๋ยวกุ้งหัวมันบ้าง อย่างเดือนนี้ก็หันกลับมาที่ กุ้งก้ามกรามได้กันค่อนข้างเยอะมาก เยอะจนกุ้งไซท์ใหญ่ระบายออกไม่ได้เลย ต้องทยอยขายจึงจะอยู่ได้กุ้งก้ามกรามได้วันละ 250-300 กก. กุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 250-300 กก. ปลาซ่อนได้วันละ 150-200 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 80-100 กก. ปลาสลาดได้วันละ 50-80 กก. และปูดำได้วันละ 20-30 กก.

ทะเลน้อย ยังคงรักษามาตรฐานของการจับสัตว์น้ำกันได้ดีอยู่ แม้ว่าแถบอื่นจะมีปัญหาบ้างแต่แถบนี้ก็ยังคงใช้ชีวิตกันแบบปกติทั่วไปโดยไม่ต้องดิ้นรนหนีไปหางานอื่นทำ และทำประมงได้ดีด้วยก็นับว่าโชคดีของแถบนี้ไปน่ะ ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มี ปลาซ่อนได้วันละ 100-120 กก. ปลาสลาดได้วันละ 50-80 กก. ปลาโสดได้วันละ 30-50 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 30-50 กก. และปลาดุกได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลหลวง แถบนี้พอจะเจอบ้างกับปัญหาที่จับสัตว์น้ำกันได้น้อยสวนทางกับราคาน้ำมันแพง ทำให้บางคนต้องออกไปทำงานอื่นบ้างเพื่อประทังชีวิต แต่บางคนก็ทำเกษตรเสริมไปกับการทำประมงก็ดีนะและสัตว์น้ำที่จับก็มี ปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 150-200 กก. ปลากดคันหลาวได้วันละ 130-160 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 60-80 กก. ปลาหัวอ่อนหนวดแข็งได้วันละ 30-50 กก. ปลาซ่อนได้วันละ 10-15 กก. และปลาสลาดได้วันละ 8-10 กก.

ทะเลสาบตอนใน... แถบนี้มีสัตว์น้ำเข้ามาทดแทนสภาวะเศรษฐกิจอีกแล้วน่ะ เที่ยวนี้เป็นกุ้งก้ามกรามและได้กันจนล้นทำให้กุ้งก้ามกรามไซท์ใหญ่ส่งออกไม่ได้เนื่องจากกุ้งไซท์ใหญ่มีตลาดแค่ร้านอาหารเท่านั้น แต่ช่วงนี้นักท่องเที่ยวน้อยเลย ต้องทยอยส่งและขายปลีก ส่วนไซท์เล็กไซท์กลางยังขายได้ตามปกติกุ้งก้ามกรามจับได้วันละ 140-160 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 60-80 กก. ปลาซ่อนได้วันละ 50-70 กก. ปลากระบอกได้วันละ 7-10 กก. และปูดำได้วันละ 3-5 กก.

ทะเลสาบตอนนอก... ยังคงจับได้กันน้อยอยู่เนื่องจากความเค็มของน้ำยังไม่ฉ่ำ เที่ยวเค็ม เที่ยวจืด ฝนตกบ้างหยุดบ้าง สภาวะเปลี่ยนแปลงบ่อยแต่ก็ยังจับกันได้อยู่โดยจะกู้ไซ 2-3 วัน/ครั้ง และสัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 150-200 กก. กุ้งหัวมันได้วันละ 30-50 กก. ปูดำได้วันละ 10-20 กก. ปลากดขี้ลิงได้วันละ 10-20 กก. และกุ้งแชบ๊วยได้วันละ 10-15 กก. เท่านั้น

ดุยคุ้ยข่าว...ชาวเลสาบ โดย บุญยา คงคาลิหมีน

สถานการณ์น้ำไม่แน่นอนซะจริงๆ น่ะ เดี๋ยวเค็ม เดี๋ยวจืด อย่างตอนนอกแถบสทิ้งหม้อจาก 8 ppt มาเดือนนี้เหลือแค่ 2 ppt เอง ส่วนตอนในแน่ะไม่ต้องพูดถึงเลย ไม่เค็มแล้วหล่ะ ตลอดปีนั่นแหล่ะ ใครที่ตั้งความหวังไว้กับกุลาดำละก้อเปลี่ยนแผนได้แล้ว เอาประเภทสัตว์น้ำจืดบ้างก็ได้น่ะ อย่างกุ้งก้ามกราม ปลาดุก ปลาซ่อน หรือปลานิล เป็นต้น

ตลาดพัทลุง ไม่เจอนานแล้วน่ะ เอ๊ะ ใครหว่า นัดใครไว้บ้างหรือปล่าวเอ่ย ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก คิดเรื่อยเปื่อยน้า ผมหมายถึงปลาบึกต่างหากหล่ะง้ยกระจ่างแล้วซิคราวนี้แน่ะ ก็ไม่เจอตั้งนานแล้วจริงนี่หน่า จำไม่ได้แล้วว่าล่าสุดเจอเมื่อไหร่ แต่ที่แน่ๆ คือ เมื่อปีที่แล้วโน่นแน่ะ ที่เจอก็แค่เจอตัวเดียวเอง 25 กก. เอ..หรือว่าจะมากับฝนน่ะ ช่างเถอะ เจอบ้างก็ดีไม่ใช่หายเงียบเลย เดี๋ยวจะกลายเป็นสัตว์สูญพันธุ์ไม่รู้ด้วยน่ะ...

ลำปำ... น้านพอฝนตกก็เริ่มทำงานเลยน่ะ ก้อกุ้งก้ามกรามนั่นแหล่ะ แถบนี้เขาได้กันเยอะเลยประมาณ 30-40 กก./วันเลยน่ะ เออ...ฝนตกก็ดีเหมือนกันน่ะ แต่ก็คงไม่ดีตลอดหรอกเพราะแถบอื่นเขาไม่พอใจเอา อีกอย่างแถบจองถนนง้ย เขาจะทำปลาตากแห้งแน่ะ เล่นฝนตกตลอดก็แย่นะซิ ว่ามั้ย เอ้า แล้วคราวนี้จะเอาอย่างไรดีหล่ะ ก็แล้วแต่สภาวะอากาศแล้วกันน่ะ ยุติธรรมที่สุดแล้ว (น้ำจืด)

ทะเลน้อย รู้สึกว่าแถบนี้นิ่งจังเลยน่ะ ไม่ค่อยรู้ร้อนรู้หนาวกับเขาเลย ก็ใช่นะซิ จับปลาน้ำจืดกันได้ตลอดนิ ฝนจะตกหรือไม่ แถบนี้ยังคงทำประมงกันอย่างปกติ ขออย่างเดียวคือ อย่าให้ลมแรงแล้วกันวางอวนลำบากแน่ะ แต่สำหรับชาวบ้านที่มีไซก็ไม่เดือดร้อนอีก เห็นมั้ย สบายจริงๆ จนแถบอื่นแอบอิจฉาแล้วน่ะเนี่ยะ... (น้ำจืด)

ปากพะยูน แถบนี้เริ่มมีปัญหากับกุ้งก้ามกรามแล้วหล่ะ ได้เยอะเกินก็ไม่ดีน่ะ กุ้งไซท์ใหญ่ ขนาด 10-20 ตัว/กก. ร้านอาหารไม่ได้เลย ตอนนี้เลยต้องทยอยส่งและทยอยขายปลีกเพราะถ้าจะดองน้ำแข็งไว้หลายๆ วันก็ไม่ดีอีก ส่วนไซท์เล็กยังคงสงขายได้ตามปกติ (น้ำจืด)

เกาะนางคำ ชาวบ้านเปลี่ยนงานกันเยอะแล้วหล่ะ เพราะจะหวังแค่ทะเลสาบคงไม่พอกินแล้ว ตอนนี้เลยอาศัยก่อสร้างบ้าง ทำโรงงานบ้าง ส่วนคนที่มีสวนยางก็ตัดยางกันไป อือ ดิ้นรนอย่างนี้แหละดีไม่อดตายแน่นอน รับรอง ...(น้ำจืด)

ฝึกอบรมประมงอาสา ปี 2551 เพื่อพัฒนาฟาร์มทะเล รับฟังปัญหา หาแนวทางร่วม

เนื่องจากในทะเลสาบสงขลาพบว่าสภาวการณ์ปัจจุบันสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะความเค็มของน้ำที่มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรมและการประมง โดยเฉพาะในส่วนของการประมง ต่อการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ถ้าสภาพของน้ำเป็นความเค็ม ก็จะเป็นโอกาสเหมาะแก่ชุมชนชาวประมงในการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำกร่อย แต่ถ้าหากสภาพน้ำเป็นน้ำจืด ก็จะเหมาะแก่เกษตรกรรม ซึ่งในปีนี้พบว่าสภาพน้ำจะเป็นน้ำจืด จึงไม่เหมาะสมแก่การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่เป็นสัตว์น้ำกร่อย อย่างเช่น กุ้งกุลาดำ เป็นต้น

นากุ้งที่หยุดทำการเลี้ยงกุ้งแล้วได้มีความสนใจที่จะเข้าร่วมในโครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง จำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านแหลมไก่ผู้ หมู่ 8 ตำบลฝาละมี ชุมชนบ้านเกาะ-นางคำใต้ หมู่ 4 ตำบลเกาะนางคำ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง และชุมชน หมู่ 1-9 ตำบลคลองรี อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งทางเราได้ดำเนินการประสานงานไปยังผู้ที่ดำเนินการนี้แล้ว เพื่อที่จะได้รวบรวมพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมดำเนินการในปีต่อไป

อรัญญา อัศวอารีย์

ดังนั้น ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้กำหนดการจัดฝึกอบรมประมงอาสา เมื่อวันที่ 25-26 มิถุนายน 2551 เพื่อการพัฒนาฟาร์มทะเล การรายงานผลการดำเนินงานปี 2550 ของหน่วยงานให้ชุมชนทราบ พร้อมทั้งรับฟังปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน และการปรับเปลี่ยนพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ พร้อมทั้งมีการทบทวนกฎกติกาการทำการประมงในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อมิให้มีการละเมิด ซึ่งได้รับความสนใจและความมือจากชุมชนเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ประมงอาสาของกิจกรรมฟาร์มทะเลโดยชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง และอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ที่มีพื้นที่

เฮฮา!...ประสาชาวเล

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 4/51 เดือนกันยายน 2551

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ถ.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.782

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก้าเส้ง

คณะกรรมาธิการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาชื่นชมกรมประมงพลิกฟื้นทะเลสาบ

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2551 คณะกรรมาธิการติดตามการแก้ไขปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพร้อมคณะได้เดินทางมาติดตามการแก้ไขปัญหาประมงพื้นบ้าน บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมี นายพานิช สังขเกษม ผู้ตรวจราชการกรมประมงประมงจังหวัดสงขลาให้การต้อนรับและบรรยายผลการดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

นายพานิช สังขเกษม ได้รายงานว่าในปีนี้ทะเลสาบสงขลาบริเวณ อ.สทิงพระ อ.ปากพยูน เป็นน้ำจืดกรมประมงได้ปล่อยลูกกุ้งก้ามกรามลงไปเป็นจำนวน 50 ล้านตัว ปัจจุบันนี้ชาวประมงในบริเวณดังกล่าวสามารถจับกุ้งก้ามกรามได้เป็นจำนวนมาก เดือนละไม่ต่ำกว่า 10 ตันคิดเป็นเงินเข้าหมู่บ้านเดือนละไม่ต่ำกว่า 2.5 ล้านบาท นอกจากนี้กรมประมงยังได้ให้หน่วยเรือตรวจเข้าควบคุมตรวจตราการทำการประมงผิดกฎหมาย ปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประมงที่ผิดกฎหมาย เพาะพันธุ์และปล่อยพันธุ์ปลาหายาก ฟื้นฟูการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

:: ข่าวสารจากบรรณาธิการ ::

สองเดือนที่ผ่านมาชาวประมงในทะเลสาบ สามารถจับกุ้งก้ามกรามได้เดือนละสิบกว่าตัน ก็ต้องถือว่าการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบของกรมประมงในปีนี้ ก็สามารถช่วยให้ชาวประมงมีรายได้เพิ่มขึ้นระดับหนึ่ง หลังจากที่สภาพน้ำเปลี่ยนเป็นน้ำจืด ทางกรมประมงได้ปรับเปลี่ยนชนิดสัตว์น้ำเป็นสัตว์น้ำจืด ก็ขอวิงวอนว่า ขออย่าได้กลับไปใช้ตาอวนขนาดเล็กกันอีก หรือถ้าจับได้ตัวเล็กก็ปล่อยลงไปก่อน เพื่อจะได้มีกุ้ง ปลา ขนาดโตๆ ไว้กินนานๆ ครับ

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : นพดล ภูวพานิช, พิศ นพรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรัณยู กมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรัณยู กมพลกรัง, นิดม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัศวอารีย์, ประมัยพร ทองคณารักษ์, บุญยา คงคาลิหมีน, จำนง กีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาศปัน, ภรัณยู กมพลกรัง

www.nicaonline.com www.sklonline.com

NICA ปล่อยกุ้งก้ามกรามลงสู่ฟาร์มทะเลชุมชนในวันแม่

NICA ปล่อยกุ้งก้ามกรามลงสู่ฟาร์มทะเลชุมชน ณ ทะเลสาบสงขลา เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนม์พรรษา "12 สิงหา พระบรมราชินีนาถ"

เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2551 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยนายนพดล ภูวพานิช ผู้อำนวยการสถาบันได้นำข้าราชการเจ้าหน้าที่ ร่วมกับชาวประมง และนักเรียน ในพื้นที่ ต. คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ได้แก่ ลูกกุ้งก้ามกราม จำนวน 3 ล้านตัว ลงในเขตฟาร์มทะเลโดยชุมชนบ้านเกาะโคบ เกาะนางคำ ท่าหิน คูขุด ศรีชัย คลองรี

กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลาที่กรมประมงได้ริเริ่มพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน ตั้งแต่ปี 2547 ในปีนี้ได้ตั้งเป้าปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำทั้งสิ้น 60 ล้านตัว ทำให้ปัจจุบันชาวประมงพื้นบ้านในทะเลสาบสงขลา มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจับกุ้งก้ามกราม ได้เพิ่มขึ้นมาก เดือนละไม่ต่ำกว่า 10 ตัน คิดเป็นเงินรายได้เดือนละ 2.5 ล้านบาท

หลังจากได้ปล่อยกุ้งก้ามกรามลงทะเลสาบสงขลา นายนพดล ภูวพานิช ได้เดินทางไปยังแพปลาชุมชนบริเวณ ต. คูขุด ทราบว่าปัจจุบันแพปลาชุมชนได้รับความนิยมจากสมาชิกมากขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิก 72 ลำ รับซื้อสัตว์น้ำประเภทกุ้ง ปลา จากสมาชิกวันละเกือบหมื่นบาททางแพปลาชุมชนได้มีความต้องการรับซื้อกุ้งก้ามเป็น เพื่อส่งขายมาเลเซีย สถาบันได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือ พัฒนาระบบน้ำหมุนเวียนขึ้นเพื่อแพปลาชุมชนจะได้ดูแลกุ้งก้ามกรามให้มีชีวิตได้ระยะหนึ่งก่อนที่จะรวบรวมส่งขายให้แม่ค้าจากประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ชาวประมงบริเวณนี้เมื่อทราบว่าทางแพปลารับซื้อกุ้งก้ามกรามมีชีวิต โดยเพิ่มราคาให้ 40-50 บาท/กก. ทำให้ชาวประมงนิยมจับ และลำเลียงกุ้งก้ามกรามมีชีวิตส่งให้ตลอด ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าอีกทางหนึ่ง

สารพันสัตว์น้ำ : สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน ปลากดคัง

กดคัง ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Hemibagrus wyckioides* หรือ *Macrones wyckioides* (เดิม *Mystus wyckioides*) อยู่ใน วงศ์ปลากด (Bagaridae) ขนาดโตเต็มที่ราว 1.5 เมตร หนักได้ถึง 100 ก.ก. แต่ที่พบโดยเฉลี่ยจะมีขนาดประมาณ 50 - 60 ซม. ลำตัวมีสีเทาอ่อนอมฟ้าหรือเขียวมะกอกท้องสีจาง ครีบหางและครีบอื่น ๆ มีสีแดงสดหรือส้มสด ไม่มีแถบขาวบนขอบครีบหาง ส่วนบนเหมือนปลากดชนิดอื่น ๆ พบในแม่น้ำของไทยทุกภาค และในแหล่งน้ำนิ่งขนาดใหญ่ นิยมนำมาบริโภคโดยการปรุงสด ลวก จิ้ม หรือยำ มีราคาค่อนข้างแพง มีการเพาะเลี้ยงเป็นกระชังอยู่ริมแม่น้ำสายใหญ่บางสาย และยังเลี้ยงเป็นปลาสวยงามได้อีกด้วย

กดคังมีชื่อเรียกอื่น อีกเช่น "ปลากดแก้ว" หรือ "ปลากดเขี้ยว" เป็นต้น

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา

เดือนสิงหาคม 2551 โดย บุญยา คงคาลิหมีน

คู คู อะไร อะไรหลาย ๆ อย่างเริ่มจะลงตัวบ้างแล้วนะกับสภาวะรอบทะเลสาบ จะมีบ้างก็แค่บางแห่งกับราคากุ้งก้ามกรามที่ส่งขายตลาดยาก เนื่องจากไซต์ใหญ่ที่ได้กันเยอะ สำหรับทั่วไปแล้วก็แก้ไขบ้างโดยขายในลักษณะกุ้งมีชีวิต ส่วนสัตว์น้ำอื่นที่จับได้มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ1,800-2,000 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 500-600 กก. กุ้งแชบ๊วยได้วันละ 150-200 กก. ปลาช่อนได้วันละ 100-150 กก. และปลาดุกทะเลได้วันละ 80-100 กก.

ทะเลน้อย...แถบนี้น้ำจะถ่ายเทไม่สะดวก ดังนั้นต้องคอยให้ฝนตกและถ้าฝนตกวันไหนละก้อ แถวนี้เขาจะมีความสุขมาก อ่ะ..อ่ะ...อย่าคิดไกล ผมหมายถึงน้ำแถบนี้จะได้ไหลเวียนสะดวกและสัตว์น้ำก็จะขึ้นมาเล่นน้ำใหม่ ซึ่งช่วงนี้แหล่ะจะจับสัตว์น้ำกันได้เยอะมาก เดือนนี้ก็ยังคงจับกันได้อยู่นะ โดยปลาช่อนได้วันละ 100-120 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 40-50 กก. ปลาสลาดได้วันละ 40-50 กก. ปลาดุกได้วันละ 30-40 กก. และปลาโสดได้วันละ 10-20 กก.

ทะเลหลวง...สัตว์น้ำแถบนี้จับได้กันไม่ค่อยเยอะ ที่ไม่เยอะนี่แหล่ะทำให้แม่ค้าแถบนี้หยุดซื้อไปหนึ่งรายแล้ว คงจะทนกับสภาวะเศรษฐกิจไม่ไหวเลยหันไปทำงานอื่นแทน ส่วนแม่ค้าคนอื่น ๆ ก็คงจะทำไปเรื่อย ๆ หากหลังไม่พิงฝาจริง ๆ ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มีปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 50-60 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 30-40 กก. ปลาสลาดได้วันละ 20-30 กก. ปลาช่อนได้วันละ 3-5 กก.

ทะเลสาบตอนใน...มีความสุขกันอย่างต่อเนื่อง สำหรับชาวบ้านแถบนี้ เพราะจับกุ้งก้ามกรามได้กันเยอะมาก เยอะจนแม่ค้าบางคนเริ่มปวดหัวแล้ว ปวดหัวกับกุ้งไซต์ใหญ่ที่ออกขายไม่ได้เลย ส่วนแม่ค้าที่ขายกุ้งเป็นก็สบายใจแล้ว กุ้งไม่ค้างสต๊อคแล้วขายได้หมดเลย สัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 350-450 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 80-100 กก. กุ้งแชบ๊วยได้วันละ 3-50 กก. ปลาสลาดได้วันละ 20-30 กก. และกุ้งกุลาดำได้วันละ 1-2 กก. เท่านั้น

ทะเลสาบตอนนอก...เที่ยวนี้ไม่ปันใครเลยน่ะ สงสัยกดดันอยู่หลายเดือนแล้วมั้ง ! ได้กันเยอะจริง ๆ เป็นพัน พันโลแน่ะ...น้ำเริ่มเค็มก็อย่างนี้แหละ แต่พอฝนตกน้ำจืดมาก็ตายสนิทเหมือนกันทำอะไรไม่ได้เลย งั้นช่วงที่ได้ได้กันอย่างนี้ใช้จ่ายนึกถึงตอนที่อดบ้างก็แล้วกันน่ะ...สัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 1,800-2,000 กก. กุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 300-500 กก. กุ้งแชบ๊วยได้วันละ 150-200 กก. ปลากดขี้ลิงได้วันละ 10-20 กก. และปลาขี้ตังได้วันละ 3-5 กก. เท่านั้น

คุยคุ้ยข่าว...ชาวเลสาบ โดย บุญยา คงคาลิหมีน

เริ่มจะดีขึ้นตามลำดับแล้วสำหรับชาวบ้านรอบทะเลสาบ ทั้งตอนในตอนกลาง และตอนนอก ยิ่งตอนนอกนี่นะความเค็ม 18 ppt หากินกันสบายเลย สำหรับบรรดาไซนั่งทั้งหลาย ส่วนตอนในกับตอนกลางก็ยังพึ่งพากุ้งก้ามกรามกันอยู่ ส่วนเรื่องตลาดนั้นก็หาวิธีแก้ไขกันไปเรื่อย ๆ แล้วกันนะ...

ทะเลน้อย... ปลาที่จับได้ส่วนใหญ่จะพองทั้งนั้นและเปอร์เซ็นสูงกว่าปลาไม่พองอีก แม่ค้าบอกว่าที่เป็นอย่างนั้น เนื่องจากว่าพอปลาติดอวนแล้วจะมีเหาน้ำไปดูดเลือดปลา เลยทำให้ปลาพองเร็วกว่าปกติ แต่ไม่เป็นไรหรอก ชาวบ้านแถวนี้เขาจะแปรสภาพเป็นปลาร้าหมดแหล่ะ... ไม่ห่วงหรอกนะจ๊ะ ! (น้ำจืด)

นาปะขอ...นี่แหละครับเริ่มเห็นแนวทางแก้ไข กุ้งก้ามกรามเฟ้อแล้วใช่มั้ย ? ก็เห็นว่าตอนนี้ส่งกุ้งก้ามกรามไปขายที่สิชลแล้วนิ! ไปทางรถไฟด้วยนะ ไม่ต้องส่งเองให้เปลืองค่าน้ำมันอีก คือจะมีแม่ค้ามารับที่ปลายทาง แต่ขอบอกไว้อย่างน่ะว่า ต้องเป็นแม่ค้าที่ไว้ใจได้ เพราะมิฉะนั้นละก้อเข้าทางโจรเลยแหล่ะ ! ...(น้ำจืด)

ปากพะยูน... ยังคงเป็นปัญหาสำหรับแม่ค้าอยู่ตอนนี้ เพราะกุ้งก้ามกรามตัวใหญ่ส่งขายไม่ได้เลย วันที่ออกสำรวจแม่ค้าให้แม่ค้ารายย่อยไปขายพอดี คือช่วยขายแน่ะน่ะ ถ้าเหลือก็เอามาคืนแม่ค้ารายใหญ่ ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน ดองไว้หลายวันก็ไม่ดี ก็เล่นได้วันละเกือบร้อยกิโลอย่างนี้ แล้วตลาดกุ้งก้ามกรามก็ไม่กว้างเหมือนกุ้งกุลาดำอีก ทำไงได้ละน่ะก็แก้ปัญหาไปเรื่อยนั่นแหล่ะ จะไม่รับซื้อก็ไม่ได้เพราะต้องรักษาลูกค้า เฮ้อ...เหนื่อยแทนน่ะ...(น้ำจืด)

คูขุด... ตอนนี้เริ่มหมดปัญหาเรื่องกุ้งก้ามกรามไปอย่างหนึ่งแล้วเพราะว่าเปลี่ยนมาซื้อขายกุ้งเป็นแทนแล้วหล่ะ กุ้งตายหาตลาดยากคราวนี้ก็ต้องบอกสมาชิกแล้วหล่ะว่า เวลาออกทำประมงก็ต้องเตรียมแอร์ปั๊มด้วย มิเช่นนั้นแล้วกุ้งตายจะหมดราคาทันที... (น้ำจืด)

สทิงหม้อ...ไม่ค่อยสนใจเท่าไหร่เกี่ยวกับกุ้งก้ามกรามเพราะแถบนี้เขาเน้นเรื่องกุ้งหัวแข็งเล็กและกุ้งแชบ๊วย ยิ่งเดือนนี้ได้กันเยอะมากพันกว่าโลแน่ะต่อวันน่ะ...นี่แหล่ะแถบนี้ต้องขึ้นอยู่กับความเค็มจริง ๆ เลยน่ะจะบอกให้...(18 ppt)

แพปลาชุมชน...ก้าวย่างที่เติบโต

จากการรวมกลุ่มของชาวประมงในปี 2548 โดยกลุ่มออมทรัพย์ชาวประมงและประมงอาสาในเขตตำบลคูขุดมีแนวคิดร่วมกันว่า... ในการขายสัตว์น้ำที่จับได้จากทะเลสาบสงขลามักจะถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าแม่ค้าที่รับซื้อ... ทำให้รายรับได้น้อยกว่าความเป็นจริง จึงรวมกลุ่มตั้งแพปลากันขึ้นมา... โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับซื้อสัตว์น้ำจากสมาชิกและชาวประมงทั่วไป แล้วนำไปขายส่งที่ตลาดเอง ทำให้ขายได้ราคาที่ยุติธรรมขึ้น... ในขั้นแรกมีการระดมทุนจากสมาชิกชาวประมง ให้ถือคนละหุ้นๆ ละ 100 บาท มีสมาชิกเริ่มต้นเพียง 17 คน โดยใช้บ้านของสมาชิกคนหนึ่งเป็นสถานที่รับซื้อสัตว์น้ำชั่วคราวไปก่อน ต่อมาในปี 2549 ได้ทำโครงการแพปลาชุมชนขึ้นมาแล้วนำเสนอขอเงินสนับสนุน ต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งได้รับความเห็นชอบและจัดสรรงบประมาณ 60,000 บาท เพื่อสร้างโรงเรือนที่ทำการแพปลาชุมชนบ้านคูขุด นอกจากนี้สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงน้ำชายฝั่ง กรมประมง ยังได้สนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ลังพลาสติก เพื่อใช้ในการเก็บรักษาสัตว์น้ำที่รับซื้อ... จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 78 คน รวม 78 หุ้นๆ ละ 100 บาท โดยแต่ละเดือนจะมีการประชุม ทุกวันที่ 13 ของเดือน เพื่อสรุปรายรับ- รายจ่าย และแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิก ดังนี้

- ปันผลกำไรคืนสมาชิก 70%
- พัฒนากลุ่มแพปลาชุมชน 5%
- ร่วมฟื้นฟูทะเลสาบ/ สังคม 10%
- ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่รับซื้อ/ ทำบัญชี 15%

นอกจากในส่วนของการร่วมฟื้นฟูทะเลสาบและสังคม 10% แล้ว ทางกลุ่มได้ตกลงกันว่าจะสมทบทุนลำละ 50 บาทต่อเดือน ซึ่งขณะนี้มีเรือร่วม 100 ลำแล้ว และจะหยอดกระปุกครั้งละ 1 บาท ทุกครั้งที่มาขายสัตว์น้ำ เพื่อสมทบทุนในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบและสังคม โดยจะเอาเงินส่วนนี้ร่วมซื้อพันธุ์สัตว์น้ำปล่อยลงทะเลสาบด้วย...

ในปัจจุบันทางกลุ่มได้ปรับเปลี่ยนการรับซื้อสัตว์น้ำมีชีวิตด้วย โดยสร้างบ่อพักสัตว์น้ำขึ้นมา... ทำให้สมาชิกมีการจับสัตว์น้ำมีชีวิตมากขึ้น โดยชาวประมงมีการให้อากาศแก่สัตว์น้ำในเรือด้วยโดยใช้แอร์ปั๊มแบบใช้แบตเตอรี่... ทั้งนี้ทำให้ขายสัตว์น้ำได้ราคาดีขึ้น ดังราคาซื้อขายสัตว์น้ำในตาราง

ชนิดสัตว์น้ำ	ราคารับซื้อ (บาท/กก.)	ราคาขาย (บาท/กก.)
กุ้งก้ามกราม (ใหญ่ เป็น)	330	370
กุ้งก้ามกราม (ใหญ่ ตาย)	280	300
กุ้งก้ามกราม (กลาง เป็น)	230	260
กุ้งก้ามกราม (กลาง ตาย)	200	220
กุ้งก้ามกราม (ฝอยใหญ่ เป็น)	160	170
กุ้งก้ามกราม (ฝอยใหญ่ ตาย)	150	160
กุ้งก้ามกราม (ฝอยเล็ก เป็น/ตาย)	120	130
ปลาดุกทะเล	90	100
ปลาช่อน, ชะโด (ใหญ่)	75	80
ปลาช่อน, ชะโด (กลาง/เล็ก)	50	55
ปลากระบอก, ขี้ตัง	210	230
ปลานิล (ใหญ่)	40	50
ปลานิล (กลาง)	20	25
ปลาโสด (ตะเพียน)	20	25
ปลาหัวโม่ง (ใหญ่)	30	35
ปลาหัวโม่ง (เล็ก)	20	25
ปลากดเหลือง	100	120
กุ้งกุลาดำ (10 ตัว/ กก.)	320	340
กุ้งกุลาดำ (15 ตัว/ กก.)	280	300
กุ้งกุลาดำ (30 ตัว/ กก.)	170	180

ภาพกิจกรรมรับซื้อสัตว์น้ำ

ภาพการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ

ภาพบ่อพักสัตว์น้ำ

นับเป็นก้าวย่างที่สำคัญของแพปลาชุมชนบ้านคูขุดโดยในปี 2551ทะเลสาบอยู่ในสภาพน้ำจืดเกือบทั้งปี กรมประมงจึงปรับเปลี่ยนชนิดสัตว์น้ำมาปล่อยกุ้งก้ามกรามมากขึ้น รวมทั้งปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ ด้วย ในปีนี้จึงมีการจับกุ้งก้ามกรามกันมาก คาดว่าจะมีผลผลิตกุ้งก้ามกรามขึ้นมาตามท่าขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบหลายสิบตันทีเดียว อย่างไรก็ตามการจับสัตว์น้ำควรเคารพกฎกติกากันด้วยนะครับ นอกจากนี้แพปลาชุมชนบ้านคูขุดยังเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย โดยมีชุมชนอื่นๆ เข้ามาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ชุมชน

ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กรมประมงขอเป็นกำลังใจให้กลุ่มแพปลาชุมชนบ้านคูขุด เติบโตและเข้มแข็งเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ภรัณยู ถมพลกรัง

เฮฮา!...ประสาชาวเล

จดหมายข่าว

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 5/51 เดือนพฤศจิกายน 2551

สมัครสมาชิกติดต่อ: สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 1/19 ม.3 ก.เก้าแสน ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา (90000) โทร : 074-311895, 312036

ที่ กษ. 0512.5/ว.1026

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 7/2526
ไปรษณีย์เก้าเส้ง

ปล่อยขี้ตังคืนถิ่น ครั้งที่ 3 สู่บ้านเล แหล่งปลาขี้ตัง เลสาบสงขลา

ปลาตะกรับ หรือภาษาท้องถิ่น เรียกว่า "ขี้ตัง" เป็นพันธุ์ปลาชนิดใหม่ที่ทางสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (NICA) ได้พยายามค้นคว้าหาพันธุ์สัตว์น้ำชนิดใหม่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และเป็นที่นิยมในการบริโภค ภายใต้โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ สามารถทำการเพาะพันธุ์แบบผสมเทียม จนประสบความสำเร็จมาสดๆร้อนๆ พันธุ์ปลาตะกรับที่ได้รับความสำเร็จจากการเพาะขยายพันธุ์จนบัดนี้ หลายต่อหลายตัว และหลายต่อหลายครั้ง ที่ทำการรวบรวมและเก็บเกี่ยวเพื่อไปทำการศึกษาวิจัยของนักวิชาการและจับเพื่อทำการประมงของชาวประมง ซึ่งพบว่าสัตว์น้ำทุกชนิดโดยเฉพาะปลาตะกรับในบริเวณทะเลสาบมีรสชาติดี ราคาสูง เป็นที่

ต้องการบริโภคของบรรดานักชิมทั้งหลาย และพ่อแม่พันธุ์ส่วนใหญ่แล้วเป็นพันธุ์ที่ได้จากการรวบรวมพ่อแม่พันธุ์มาจากบริเวณดังกล่าว

ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่กรมประมงจะได้ตอบแทนธรรมชาติโดยการปล่อยสัตว์น้ำคืนความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายแก่ธรรมชาติบ้าง เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2551 สถาบันฯ ได้นำพันธุ์ปลาตะกรับ จำนวน 26,000 ตัว จัดเป็นครั้งที่ 3 หลังจากประสบความสำเร็จ มาปล่อยบริเวณบ้านเล อ.สทิงหม้อ จ.สงขลา ซึ่งเป็นเขตพื้นที่บริเวณปากทะเลสาบสงขลา ที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของสัตว์น้ำนานาชนิด เพื่อเป็นการตอบแทนและคืนความอุดมสมบูรณ์สู่ธรรมชาติ ตามโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ที่ได้มีการดำเนินติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ซึ่งชาวประมงที่ได้ร่วมกันปล่อยต่างก็มีความสำนึกดีว่า แต่ละปีพวกเขาก็ได้มีการทำ

:: ข่าวสารจากบรรณาธิการ ::

ในปีนี้ NICA ได้ปล่อยกุ้งก้ามกราม 11.2 ล้านตัว กุ้งกุลาดำ 11.1 ล้านตัว กุ้งแชบ๊วย 1 ล้านตัว ปลาน้ำจืด 2 ล้านตัว ชาวประมงในทะเลสาบสงขลาสามารถจับกุ้งก้ามกรามได้มากเป็นประวัติการณ์ ถึง 65.2 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับ 33 ตัน (ปี 2550) และ 36.7 ตัน (ปี 2549) " ปีนี้ชาวประมงสามารถจับกุ้งก้ามกรามได้มาก จับได้ยาวนานติดต่อกันหลายเดือน ในทะเลแถบ อ.สทิงพระ" นายปรีชา คำเจริญ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2 ต. คูขุด อ. สทิงพระ จ.สงขลา กล่าวกับทีมงานด้วยความยิ้มแย้ม และขอบคุณ สถาบันวิจัยการเพาะ-เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ที่สนับสนุนการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ตามกิจกรรมการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการนำร่องที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อบต. ที่อยู่รอบ ๆ ทะเล จัดหางบประมาณสมทบ การพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชนอีกเป็นจำนวนมาก

ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ประมง เก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากสัตว์น้ำบริเวณนี้ปีละหลายๆ ตัวและมีรายได้สามารถเลี้ยงปากเลี้ยงท้องให้กับหลายครอบครัว ซึ่งเป็นเสียงสะท้อนและคำสารภาพของชาวประมงขณะที่ร่วมกันปล่อย

ทีมงานจดหมายข่าว :: บรรณาธิการ : นพดล ภูวพานิช, พิศ นพรัตน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ยงยุทธ ปรีดาลัมพะบุตร, ภรัณยู กมพลกรัง
กองบรรณาธิการ : ภรัณยู กมพลกรัง, นิดม ละอองศิริวงศ์, อรัญญา อัศวอารีย์, ประมัยพร ทองคณารักษ์, บุญยา คงคาลิหมีน, จำนง กีราวุฒิ
ออกแบบ&งานศิลป์ : บวรลักษณ์ มาศปัน, ภรัณยู กมพลกรัง
www.nicaonline.com www.sklonline.com

ปลานิลทะเลสาบ...หายไปไหน

ปลานิลเป็นสัตว์น้ำต่างถิ่นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย แม้ว่าปลานิลเป็นสัตว์น้ำที่พบแพร่กระจายทั่วไปตามแหล่งน้ำจืดต่างๆ ทั่วทุกภาค แต่ในทะเลสาบสงขลาเดิมจากการศึกษาหรือการสำรวจไม่พบปลาชนิดนี้อาศัยอยู่เลย ต่อมา ปี 2545 กรมประมงได้นำพันธุ์ปลานิลปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลาเป็นครั้งแรก จำนวน 670,000 ตัว แต่ผลผลิตที่ได้ยังมีปริมาณน้อย ซึ่งจากการสำรวจผลผลิตพบว่า ชาวประมงจับได้เพียง 8 กิโลกรัมเท่านั้น และต่อมาปี 2546 ได้ปรากฏผลผลิตที่เด่นชัดขึ้น เมื่อชาวประมงบริเวณทะเลสาบสงขลาสามารถจับปลานิลได้มากถึง 75,979 กิโลกรัม และนอกจากนี้ได้พบผลผลิตปลานิลแดงอีก 120 กิโลกรัม ในขณะที่มีรายงานผลการปล่อยปลานิลในปีนี้ลงสู่ทะเลสาบสงขลาเพียง 10,000 ตัว

ปี 2547 ซึ่งไม่มีรายงานถึงจำนวนปลานิลที่ปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่แน่ชัด แต่มีการสำรวจจากชาวประมงสามารถจับปลานิลได้มากถึง 26,752 กิโลกรัม และปลานิลแดง 2,384 กิโลกรัม ปี 2548 ก็เช่นเดียวกันไม่มีรายงานถึงจำนวนที่ปล่อยปลานิลลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่แน่ชัดหรือไม่มีการปล่อย ทำให้ผลผลิตปลานิลลดลง

เหลือเพียง 250 กิโลกรัมเท่านั้น ส่วนปริมาณการจับปลานิลแดงกลับเพิ่มขึ้นเป็น 10,340 กิโลกรัม

ปี 2549 – 2550 หน่วยงานกรมประมงได้งดการปล่อยปลานิลลงสู่ทะเลสาบสงขลา เนื่องจากทางกรมประมงได้มีหนังสือแจ้งถึงหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดให้หลีกเลี่ยงหรืองดทำการปล่อยปลานิลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แต่จากการสำรวจปริมาณการจับ พบว่าปริมาณปลานิลได้ลดลงเหลือ 37 กิโลกรัมในปี 2549 และจับไม่ได้เลย ในปี 2550 ในทางตรงข้ามขณะที่ปริมาณการจับปลานิลแดงในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 25,350 กิโลกรัม และในปี 2550 ลดลงเหลือเพียง 8,551 กิโลกรัม ทั้งนี้สันนิษฐานว่า ปริมาณผลผลิตจากการจับปลานิลแดงที่เพิ่มขึ้น ในปี 2549 นั้น เป็นผลเนื่องมาจากการเกิดน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างในพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุงและนครศรีธรรมราช ช่วงปลายปี 2548 จึงทำให้ปลานิลแดงที่เลี้ยงในกระชังบริเวณทะเลสาบตอนใน หลุดลอดลงสู่ทะเลสาบสงขลาจากการสำรวจเห็นได้ว่า ปริมาณผลผลิตปลานิลในทะเลสาบสงขลาขึ้นอยู่กับปริมาณการปล่อยปลานิลของหน่วยงานกรมประมง เมื่อกรมประมงหยุดดำเนินการปล่อยปลานิลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ปริมาณปลานิลที่จับได้จะมีน้อยมากหรือไม่มีเลยเมื่อหยุดการปล่อยภายในระยะเวลา 2 ปี ติดต่อกันทำให้ส่งผลกระทบต่อชาวประมงที่ทำการประมงปลาน้ำจืด ชาวประมงกลุ่มนี้ได้เรียกร้องมายังหน่วยงานกรมประมงเพื่อให้หน่วยงานในเขตพื้นที่ดำเนินการปล่อยพันธุ์ปลานิลลงสู่ทะเลสาบสงขลา เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายดังเดิมเหมือนเช่นในอดีต

สารพันสัตว์น้ำ : สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ตอน ปลาลำปำ

ชื่อสามัญ :	ปลาลำปำ, กระแห, กระแหทอง, ตะเพียนหางแดง
ชื่อวิทยาศาสตร์ :	*Barbodes schwanenfeldi*
ขนาด :	ความยาวประมาณ 15- 35 เซนติเมตร
การกินอาหาร :	กินพืชพรรณไม้น้ำ ตัวอ่อนแมลงน้ำ ซากสัตว์และพืชที่เน่าเปื่อย
นิสัย :	รักสงบ อยู่รวมกันเป็นฝูง ปราดเปรียว ว่องไวไม่อยู่นิ่งชอบว่ายน้ำตลอดเวลา
การแพร่กระจาย :	พบตามแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทั่วทุกภาคในประเทศไทยทำให้มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป (ทะเลสาบสงขลาตอนใน) แม่น้ำตาปีชาวใต้เรียกชื่อปลานี้ว่าปลากระทิงลายดอกไม้
ลักษณะทั่วไป:	ลำตัวกว้าง แบนข้าง ปากอยู่ปลายสุดของส่วนหัว หนวด 2 คู่ คู่ที่ริมฝีปากมีความยาวมากกว่าความยาวของตา จุดเริ่มต้นของครีบหลังอยู่กึ่งกลางระหว่างปากและฐานครีบหาง ก้านครีบแข็งอันสุดท้ายของครีบหลังเป็นฟันหยัก ความลึกของลำตัวประมาณครึ่งหนึ่งของความยาวมาตรฐาน เส้นข้างตัวสมบูรณ์ แถวเกล็ดหน้าครีบหลังมีจำนวน 13 เกล็ด

สภาวะการประมงรอบทะเลสาบสงขลา
เดือนตุลาคม 2551 โดย บุญยา คงคาลิหมีน

ไปกันใหญ่แล้วละทีนี้ เดิมๆกุ้งก้ามกรามบางแห่งแม่ค้าก็ยอมขายแบบขาดทุน แล้วมาคราวนี้น้ำเค็มไล่น้ำจืดมาอีก กุ้งก้ามกรามยิ่งเยอะไปใหญ่เลยก็รีบหาวิธีรับมือเสียน่ะ ก็ผมบอกแล้วเปลี่ยนมาจับกุ้งเป็นเถอะสบายใจกว่ากันเยอะเลย สัตว์น้ำที่จับได้มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 800-1000 กก. ปลาได้วันละ 300-350 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 300-350 กก. กุ้งหัวมันได้วันละ 180-200 กก. และปลาช่อนได้วันละ 100-130 กก.

ทะเลน้อย ไม่ค่อยมีใครบ่นเรื่องน้ำมันแพงเลยน่ะ ใช่ซิ บ่นช่วงนี้ละก้อ ไม่รู้จะพูดว่าจังแล้วเมื่อก่อนบ่นกันจังน้ำมันแพงออกทำประมงก็ไม่คุ้มพอหมดเรื่องนี้เอ้า เหาน้ำเจ้าเติมมารบกวนอีกแล้ว อันนี้ชิหมดปัญญาจริงๆ เพราะอยู่ในน้ำทำอะไรก็ไม่ได้ ทำได้อย่างเดียวคือทำใจ สัตว์น้ำที่จับได้มีปลาช่อนได้วันละ 100-120 กก. ปลาสลาดได้วันละ 70-80 กก. ปลาโสดได้วันละ 60-80 กก. ปลาหมอช้างเหยียบได้วันละ 30-50 กก. ปลาดุกได้วันละ 20-30 กก. และปลาเนื้ออ่อนได้วันละ 5-10 กก.

ทะเลหลวง ช่วงที่ผ่านมามีสีสันขึ้นมาเยอะเลยนะแถบนี้ ปกตินี่เงียบเชียวก็ตั้งแต่คุณพี่ก้ามกรามเข้ามามีบทบาทนี่แหล่ะ ทำให้กระตุ้นเศรษฐกิจแถบนี้คึกคักทันตาเห็นเลยแหล่ะ สำรวจทุกครั้งส่วนใหญ่จะเจอแต่หัวโหม่งๆ หัวโหม่งๆ แต่คราวนี้ปลาหัว-แข็งหนวดอ่อน เฮ้ย เหมือนกัน ออเหรอ สัตว์น้ำที่จับได้มีปลากดคันหลาวได้วันละ 200-300 กก. ปลาหัวแข็งหนวดอ่อนได้วันละ 100-200 กก. กุ้งก้ามกรามได้วันละ 40-60 กก. กุ้งกะต่อมได้วันละ 30-50 กก. ปลากดเหลืองได้วันละ 10-20 กก. ปลาแขยงหนูได้วันละ 10-20 กก. ปลาช่อนได้วันละ 10-20 กก. ปลาสลาดได้วันละ 8-10 กก. และปลาดุกได้วันละ 4-5 กก.

ทะเลสาบตอนใน...ค่อนข้างจะหลากหลายสักหน่อยก็หลาย ๆ เรื่องนั่นแหล่ะทั้งปัญหาเรื่องราคาที่แม่ค้ายอมขาดทุนอย่างแถวปากพะยูนและปากจ่า ทั้งยอมไปขายเองที่ตลาดอย่างแถวควนโส แต่ที่ขายแบบสบาย ๆ แนวกุ้งเป็นนะเหรอเยอะเลยนะ อย่างคูขุด ลำปำ เกาะใหญ่ และล่าสุดเลยแถบท่าหิน...ตัวอย่างดี ๆ แบบนี้ยังจะนิ่งเฉยอยู่อีกหรือ ! ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้ก็มีกุ้งก้ามกรามได้วันละ 800-900 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 250-300 กก. ปลาสลาดได้วันละ 200-250 กก. กุ้งหัวมันได้วันละ 150-200 กก. ปลาช่อนได้วันละ 40-50 กก. กุ้งกะต่อมได้วันละ 20-30 กก. และปลากดเหลืองได้วันละ 10-15 กก.

ทะเลสาบตอนนอก...เงียบ ๆ อีกแล้วนะช่วงนี้ถามแม่ค้า...แม่ค้ายังงงเลยเพราะว่าปกติหลังรายอนี่ไม่ต้องห่วงเลยเพียบ ทั้งกุ้งทั้งปลาท่องเที่ยว จนไม่ได้เที่ยวเลยแต่ปีนี้เที่ยวเสร็จแล้ว กุ้ง, ปลายังได้กินน้อยเลย เอ...หรือว่ากุ้งปลายังเที่ยวอยู่อีกแต่อย่านานนักนะ...ชาวบ้านแถบนี้เขาคิดถึง...ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้มีกุ้งหัวแข็งเล็กได้วันละ 90-100 กก. กุ้งแชบ๊วยได้วันละ 30-40 กก. ปลาดุกทะเลได้วันละ 8-10 กก. กุ้งหัวแข็งใหญ่ได้วันละ 3-5 กก. และปลาท่องเที่ยวได้วันละ 3-5 กก. เช่นกัน

คุยคุ้ยข่าว...ชาวเลสาบ โดย บุญยา คงคาลิหมีน

เอางัยดีหล่ะคราวนี้ความเค็มก็มา แล้วกุ้งก้ามกรามก็กำลังไปได้สวย..รักพี่เสียดายน้องแน่เลย ก็กุ้งกุลาดำงัยหลายคนคงคิดถึงขึ้นมาบ้างแล้วหล่ะหลังจากห่างหายไปนานมาก ๆ เลย..แต่ยังก่อนอย่างน้อยก็ต้องปีหน้าโน่นแหล่ะ! รอมาได้ตั้งนานแล้วรออีกนิดจะเป็นไรไปว่าม๊ย ? !

นาปะขอ...ยินดีด้วยนะกับแม่ค้าแถบนี้ เพราะตอนนี้กุ้งก้ามกรามที่จับมาได้ส่งขายหมดเลยถึงแม้จะกินระยะเวลาสองสามวันก็เถอะดีกว่าช่วงก่อนหน้านี้ค้างเป็นอาทิตย์เลย ก็เนื่องจากการส่งขายทางรถไฟสะดวกขึ้นแล้วอีกอย่างทางรถยนต์น้ำมันก็ลดทำให้อะไร อะไร หลาย ๆ อย่างดำเนินไปตามปกติแล้ว...ไชโย. (7 ppt.)

ทะเลน้อย...เหาน้ำยังคงระบาดอยู่ต่อเนื่อง แก้ไขยากน่ะเพราะเหาน้ำจะไปดูดปลาที่ติดอวน ทำให้ปลาเน่าเร็ว พอขึ้นมาขายแทนที่จะได้ราคาสูง ๆ กลับกลายเป็นปลาเป็ดหรือไม่ก็พาไปแปรรูปทำเค็มใส่เกลือ เออแต่ก็ดีไปอย่างน่ะได้กินหลายวันหน่อย...(น้ำจืด)

ปากจ่า...แม่ค้าแถบนี้ยังคงเป็นปัญหาเรื่องราคาอยู่ เพราะซื้อมาวันนี้ราคาหนึ่งแต่เมื่อขายไปก็อีกราคาหนึ่ง ซึ่งขาดทุนประจำ 5-10 บาท/กิโล ดังนั้นช่วงหลังมานี้ไม่รับซื้อเลยให้ลูกเรือไปขายเอง แต่ติดอยู่นิดหนึ่งตรงนั้นลูกหนี้เราทั้งบ้านแล้วเมื่อไหร่จะได้คืนกันนี่...ก็ต้องยอมนั่นแหล่ะน่ะ ...(16 ppt)

ปากพะยูน...ช่วงนี้เป็นน้ำเค็มไล่มาทั้งกุ้ง ปลาได้กันเยอะเยอะเลยกุ้งก้ามกรามได้วันละ 300-400 กก. ทำให้ยุ่งยากเรื่องการส่งขายอีก แหล่ะคราวนี้เพราะจะทำให้แพใหญ่เล่นตัวได้ง่าย..เข้าใจม๊ย ? นั่นแหล่ะ แม่ค้าบอกว่าขาดทุนประจำแหล่ะ 10-15 บาทต่อกิโล แต่ก็ดีกว่าดองไว้เฉย ๆ น่ะ...(15 ppt.)

ท่าเสา...ปกติหลังจากเทศกาลรายอ และทำบุญเดือนสิบ แถบนี้จะได้ปลาท่องเที่ยวและกุ้งเยอะมาก แต่เดือนนี้เงียบเลย ได้ไม่กี่กิโลเองผมว่าคงต้องรออีกหน่อยน่ะเพราะความเค็มเริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ แล้วน่ะ...ปลอบใจตัวเองก่อนน่ะจ๊ะ... (25 ppt.)

คูขุด...กำลังไปได้สวยเลยน่ะหลังจากเปลี่ยนมาขายแบบกุ้งเป็นเนื้อเจอหน้าไม่เครียดว่างั้นเถอะ แถมยอดก็ยังปกติอยู่ 40-60 กิโลต่อวันส่วนแถบอื่นที่ยังมีปัญหาเรื่องราคาอยู่นำตัวอย่างแถบนี้ไปพิจารณาบ้างก็ได้น่ะจ๊ะ...(น้ำจืด)

เกาะใหญ่...แถบนี้ไม่ค่อยมีปัญหากับเพื่อนเขาหรอก เพราะแถบนี้เขาทำกุ้งเป็นมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว ถ้าจะมีปัญหาบ้างก็ตรงได้ยอดน้อยนี้แหล่ะ...ก็พยายามติดต่อกุ้งเป็นจากแม่ค้าอื่นบ้างก็ได้ เพื่อเพิ่มยอดจังแล้วแน่ะนำให้ทำกุ้งเป็นน่าจะได้ผลดีน่ะ...ผมว่า..

อบจ. สงขลา จัดโครงการปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม ในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ปัจจุบันสัตว์น้ำที่จับได้จากลุ่มน้ำ และในทะเลสาบสงขลาลดลงอย่างน่าเป็นห่วง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ชาวประมงออกจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายในการจับสัตว์น้ำ การบุกรุกชายฝั่ง ป่าชายเลนถูกทำลาย ส่งผลให้สัตว์น้ำต่างๆขาดที่หาอาหารและอยู่อาศัย ทำให้ชาวประมงและชาวบ้านใกล้แหล่งน้ำจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ก็น้อยลง และจับสัตว์น้ำตามธรรมชาติมารับประทานได้น้อยลงด้วย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ตระหนักถึงปัญหา ที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำในแหล่งน้ำของสงขลาน้อยลง จึงได้จัดโครงการปล่อยกุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำธรรมชาติในจังหวัดสงขลาขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการส่งเสริมการพัฒนาลุ่มน้ำใน จ.สงขลา

กุ้งก้ามกราม เป็นกุ้งที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมบริโภค จะสังเกตได้ว่าร้านอาหารตามชายทะเล มีเมนูต่างๆ ที่นำกุ้งก้ามกรามมาปรุงอาหาร ซึ่งเป็นที่นิยมทั้งชายไทยและชาวต่างชาติ เช่น ชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเพิ่มปริมาณกุ้งก้ามกรามในแหล่งน้ำธรรมชาติ
2. เพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพประมง และประชาชนทั่วไปจับสัตว์น้ำได้ปริมาณเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้มีความสมดุลทางธรรมชาติ

โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือน กันยายน- พฤศจิกายน 2551 ซึ่ง จะใช้งบประมาณของ อบจ. สงขลา เป็นจำนวนเงิน 10 ล้านบาท ในการดำเนินงานและจัดซื้อลูกกุ้งก้ามกราม จำนวน 40 ล้านตัว โดยทาง อบจ. ได้ประสานงานไปยังสำนักงานประมงจังหวัด เพื่อขอรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลา ลักษณะและขนาดพันธุ์กุ้งที่เหมาะสมในการปล่อยพันธุ์กุ้งในแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งเน้นปล่อยในฟาร์มทะเล เช่น

- ลุ่มน้ำคลองนาทับ อบต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา
- ลุ่มน้ำคลองสะกอม อบต.สะกอม อ.เทพา จ.สงขลา
- ลุ่มน้ำแม่น้ำเทพา อบต.ปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา

นอกจากนี้ทาง อบจ. จะทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบโครงการเพื่อการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะบริเวณสถานที่ปล่อยพันธุ์กุ้งก้ามกราม, องค์กรประชาชน เช่น อสม., กลุ่มสตรี, ผู้ประสานงานเขตฟาร์มทะเล เป็นต้น อีกทั้งยังมีการอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ จิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติ

การจัดโครงการในครั้งนี้ทาง อบจ. สงขลาคาดหวังว่าจะทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณกุ้งก้ามกรามมากขึ้น ชาวประมงและประชาชนทั่วไป สามารถจับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากขึ้นโดยเฉพาะกุ้งก้ามกราม และทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีความสมดุล

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง กรมประมง
NATIONAL INSTITUTE OF COASTAL AQUACULTURE
เว็บไซต์ WWW.NICAONLINE.COM
ข่าว ความรู้ด้านเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
เว็บอันดับ 1 ของกระทรวงเกษตรฯ
จัดอันดับโดย TRUEHITS.NET

เฮฮา!...ประสาชาวเล

2. โครงการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย

สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเลภาคใต้ตอนล่าง และหน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืดจังหวัดพัทลุง ได้ดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมการทำการประมงโดยเครื่องมือผิดกฎหมาย รอบทะเลสาบสงขลา โดยออกทุกเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 73 ครั้ง

ประมวลภาพกิจกรรมบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย

3. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศในด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเน้นพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภายใต้โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา กรมประมง โดยตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งอยู่ที่สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

ศูนย์ฯ ประกอบด้วย 1.ข้อมูลและสารสนเทศทั่วไปของโครงการฯ 2. ข้อมูลและสารสนเทศเชิงพื้นที่ ปัจจุบันนิยมเรียกว่า **“ ระบบภูมิสารสนเทศ ” (Geo-informatics system)** ซึ่งเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี **3S** คือ GIS (Geographic information system), RS (Remote sensing) และ GPS (Global positioning system) โดยศูนย์ฯ มีโปรแกรมด้านภูมิสาร สนเทศ ได้แก่ ArcGis 9.1, ArcGis Spatial Analyst, ArcView 3.1 และ Erdas Imagine 8.7 (Professional.) ฮาร์ดแวร์ก็มี คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล 1 เครื่อง พริ้นเตอร์ขนาด 42 นิ้ว 1 เครื่อง และเครื่องกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) 1 เครื่อง มีบุคลากรบริหารจัดการศูนย์ 1 คน

ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและดาวน์โหลดได้ตลอดเวลา ที่เว็บไซด์ http://www.sklonline.com ซึ่งมีข้อมูลและสารสนเทศทั่วไปของโครงการ และข้อมูลและ สารสนเทศเชิงพื้นที่ (ในรูปแบบแผนที่เฉพาะเรื่อง) เช่น เขตฟาร์มทะเล เขตฟาร์มสัตว์น้ำ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ท่าขึ้นสัตว์น้ำรอบทะเลสาบสงขลา ที่ตั้งไซนั่ง โพงพาง บาม โม๊ะ ระ ยอขันช่อ แนวขุดลอกร่องน้ำ แปลงเลี้ยงปลาในกระชัง ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลจังหวัดพัทลุง ความชุกชุมสัตว์หน้าดิน คุณภาพน้ำ และ ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ได้นำเสนอความก้าวหน้ากิจกรรม/โครงการ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญของโครงการฯ ในรูปแบบของบทความ จดหมายข่าว โปสเตอร์ แบนเนอร์ โบชัวร์ หรือคลิปวีดีโอ เพื่อเผยแพร่ผลงานและประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการฯ โดยจะจัดทำภูมิสารสนเทศใหม่ ๆ และปรับปรุงของเดิมให้ทันสมัย

ภาพหน้าแรกเว็บไซด์โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงฯ http://www.sklonline.com

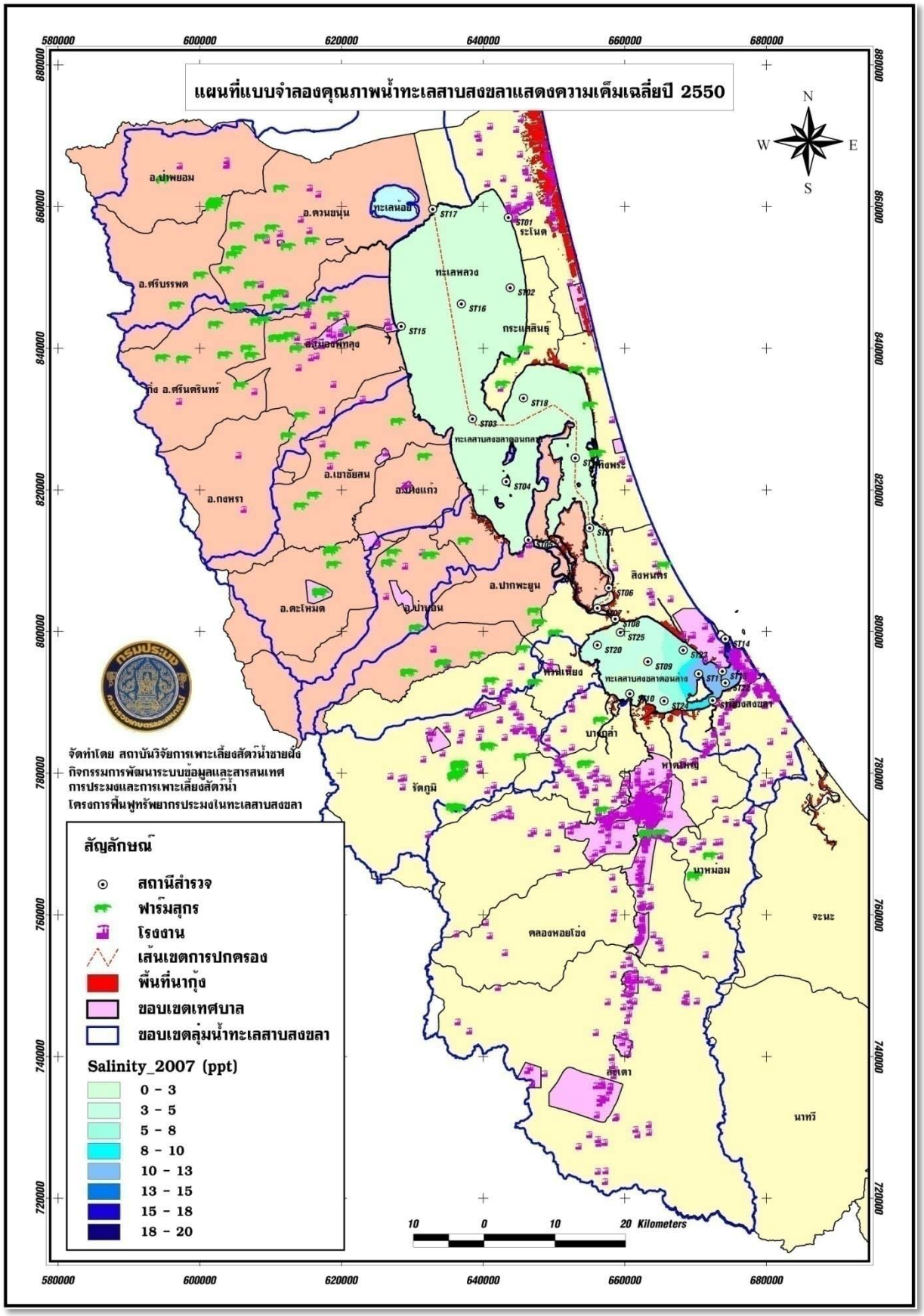

ตัวอย่างภาพแผนที่แสดงแบบจำลองคุณภาพน้ำในพารามิเตอร์ความเค็มเฉลี่ย ปี 2550

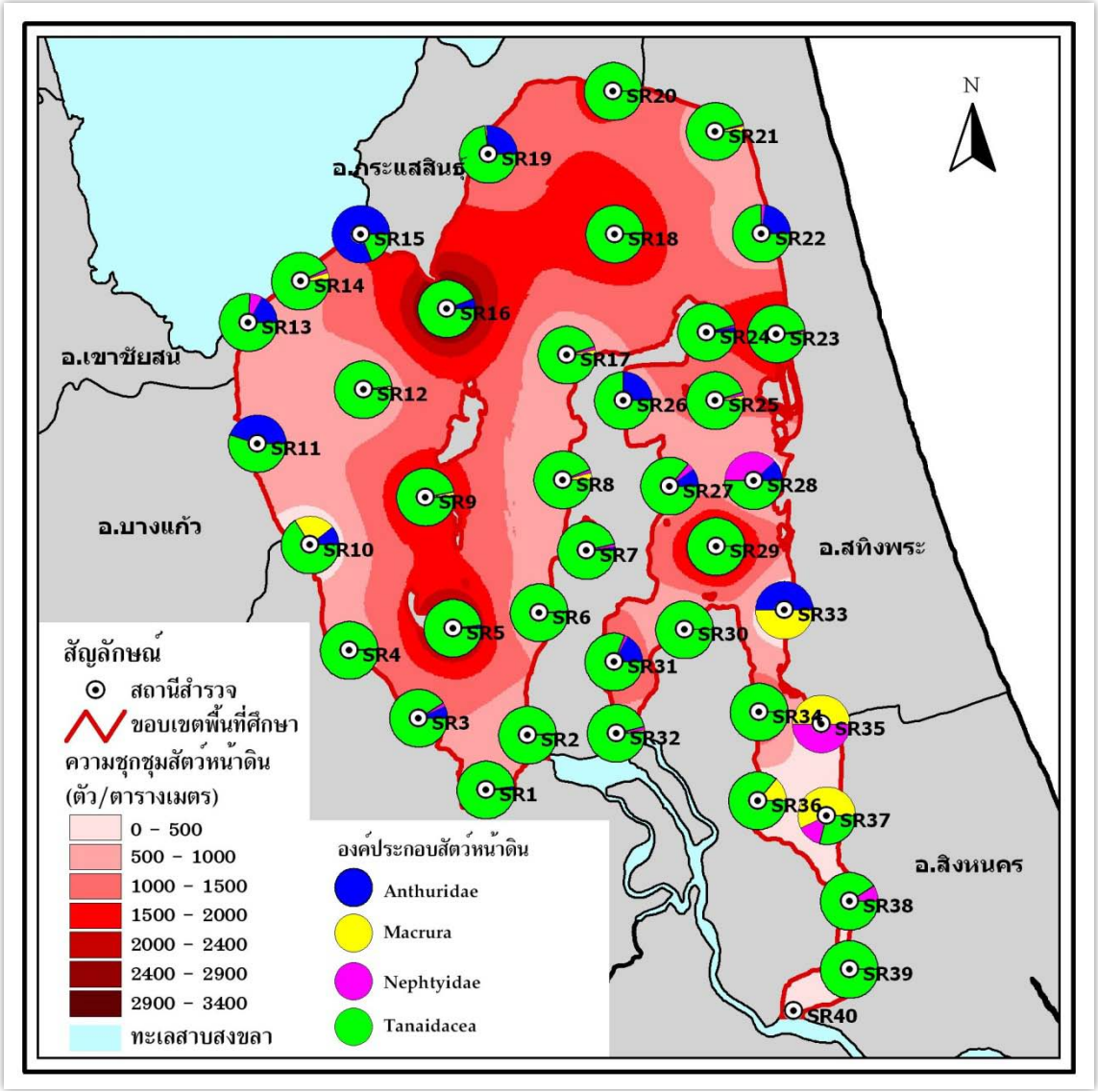

ภาพแผนที่แสดงแบบจำลองความชุกชุมและองค์ประกอบสัตว์หน้าดินบริเวณทะเลสาบตอนกลาง

4. โครงการการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

4.1 วิจัยชีววิทยาของสัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 3 ชนิด ได้แก่

4.1.1 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปลา กะพงดำ (ปลากะพงขี้เซา, ปลาหม้อแตก) มีชื่อสามัญว่า **Tripletail** ชื่อวิทยาศาสตร์คือ ***Lobotes surinamensis* (Bloch, 1790)** ได้รวบรวมพ่อแม่พันธุ์เพื่อทำการศึกษาชีววิทยา จำนวน 100 ตัว

4.1.2 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปลาชะโอน ปลาแก้มช้ำ ปลาดุกด้าน และปลาแขยงนวล

4.1.3 สถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปลา แขยงนวล และเพาะพันธุ์ได้แล้ว

4.2 การเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 1.65 ล้านตัว (ผลปล่อย 1.30 ล้านตัว)

4.2.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา ได้ดำเนินการเพาะขยายพันธุ์ปลา ชะโอน ปลาแก้มช้ำ ปลาดุกด้าน และปลาแขยงนวล และปล่อยในโครงการฯ จำนวน 0.015, 0.05, 0.005 และ 0.03 ล้านตัว ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 0.1 ล้านตัว

4.2.2 ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง ได้ดำเนินการเพาะขยายพันธุ์ปลา พรหมหัวเหม็น และปลาลำปำ และปล่อยในโครงการฯ จำนวน 0.15 และ 1.00 ล้านตัว รวม 1.15 ล้านตัว

4.2.3 สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้เพาะขยายพันธุ์ปลา ตะกรับ (Spotted Scat) *Scatophagus argus* (Linnaeus, 1766) และปล่อยลงสู่ทะเลสาบสงขลา จำนวน 46,900 ตัว

ปลาตะกรับ

ปลาแขยงนวล

ปลาลำปำ

ปลาพรหมหัวเหม็น

ปลาแก้มช้ำ

ปลากะพงดำ

5. โครงการการจัดการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำและสัตว์น้ำอื่น ๆ ให้ยั่งยืนในพื้นที่นากุ้งทิ้งร้าง

แผนงาน

ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรในหลักสูตรการปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงกุ้งขาว จำนวน 100 ราย และฝึกอบรมเกษตรกรในหลักสูตรการปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงปลากะพงขาว จำนวน 50 ราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้การปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงกุ้ง
2. ประเมินผลการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ปรับปรุงวิธีการเลี้ยงกุ้ง

วิธีดำเนินการ

1. การจัดอบรมเกษตรกร

ดำเนินการฝึกอบรมในภาคสนามโดยใช้วิธีบรรยายและถามตอบปัญหาในการเลี้ยงกุ้งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 2 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง โดยใช้เอกสารคู่มือคำแนะนำการเลี้ยงกุ้งขาวแบบพัฒนา มีเนื้อหาครอบคลุมความรู้เบื้องต้น การจัดการ การใช้ยาและสารเคมี การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการจัดการน้ำทิ้งและการจดบันทึกและการตรวจสอบย้อนกลับ

2. การเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม ในด้านความเหมาะสมของการจัดการฝึกอบรม คือ ความพร้อมของเอกสาร, ความเหมาะสมของสถานที่ และความเหมาะสมของเวลาที่ใช้การสัมมนาเก็บข้อมูล โดยวิธีการสอบถามจากเกษตรกรหลังจากสิ้นสุดการอบรม และการประเมินระดับความเหมาะสมเป็น 3 ระดับ คือ ดี, ปานกลาง, และน้อย ตามลำดับ

ในด้านความรู้ที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม ใช้วิธีการสอบถามหลังจากการสิ้นสุดการอบรม โดยเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหัวห้อ การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและการขอรับเอกสารนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ (MD) การเตรียมพื้นบ่อและเตรียมน้ำ, การใช้แร่ธาตุ, การให้อาหารและออกซิเจน, การควบคุมสภาพแวดล้อมระหว่างการเลี้ยง, การจับและขายกุ้งให้มีคุณภาพ ประเมินผลเป็น 3 ระดับ คือ ดี, ปานกลาง, และน้อย โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการฝึกอบรม

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่สอบถามตามหัวข้อที่กำหนด และประเมินผลเป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ส่งแบบสอบถามคืนมาจำแนกตามระดับที่ประเมิน

3. การประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากกการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดการเลี้ยงกุ้ง

ประเมินการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดการเลี้ยงกุ้งโดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลการเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยง

เช่น ชนิดของกุ้งที่เลี้ยง วิธีการเตรียมบ่อ อัตราการปล่อย ระยะเวลาในการเลี้ยงกุ้ง วิธีการจับกุ้ง ผลผลิต ขนาดกุ้ง ปริมาณอาหารที่ใช้ทั้งหมด อัตราแลกเนื้อ และการใช้ปัจจัยการผลิต รวมทั้งสาเหตุของการหยุดเลี้ยงกุ้งและแผนการเลี้ยงสัตว์น้ำในอนาคตในกรณีที่หยุดเลี้ยงในช่วงปี2551

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่สอบถามตามหัวข้อที่กำหนด และคำนวณผลการนำไปใช้เอาความรู้ไปใช้เป็นร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ส่งแบบสอบถามคืนมา และคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน ของการเปลี่ยนแปลงผลการจัดการเลี้ยงกุ้ง

ผลการดำเนินการ

จากการประเมินพื้นที่นากุ้งร้างปี 2551 ในเขตอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และตำบลฝาละมี อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง พบว่า พื้นที่นากุ้งร้างแบบทิ้งร้างชั่วคราวและแบบทิ้งร้างถาวรมีทั้งหมด 766.3 ไร่ จากพื้นที่สำรวจทั้งหมด 1,339.3 ไร่ คิดเป็น 57.2 % นอกจากนี้พื้นที่นากุ้งบางส่วนได้เปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น 104.5 ไร่ คิดเป็น 7 % ของพื้นที่สำรวจทั้งหมด

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้จัดอบรมการปฏิบัติที่ดีในการเลี้ยงกุ้งขาวให้แก่เกษตรกรที่สนใจ ในเขต อ.ระโนด จ.สงขลา และ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง ระหว่างเดือนมีนาคม –สิงหาคม 2551 จำนวน 5 ครั้ง รายละเอียดดังตารางที่ 3 รวมเกษตรกร ที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 104 คน เพื่อให้เกษตรกรได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการเลี้ยงกุ้ง และได้มีการเก็บข้อมูลการเลี้ยง ข้อมูลคุณภาพน้ำ คุณภาพดิน เปรียบเทียบระหว่างบ่อที่เลี้ยงต่อเนื่อง กับบ่อที่ทิ้งร้าง

ตารางที่ 3 รายละเอียดการจัดฝึกอบรมการปฏิบัติที่ดีสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาว ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปีงบประมาณ 2551

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่จัดฝึกอบรม	จำนวนเกษตรกร (ราย)
1	15 มี.ค. 2551	โรงพยาบาลระโนด อ.ระโนด จ.สงขลา	31
2	11 เม.ย. 2551	อ.ระโนด จ.สงขลา	8
3	26 พ.ค. 2551	ม.7 ต.ฝาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง	36
4	23 ก.ค. 2551	ต.ท่าบอน อ.ระโนด จ.สงขลา	19
5	1 ส.ค. 2551	ม.8 ต.ฝาละมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง	10
รวม			**104**

ผลสัมฤทธิ์โครงการ

1. ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม

ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดฝึกอบรมพบว่า เกษตรกรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการเตรียมพื้นบ่อ การใช้แร่ธาตุ การให้อาหาร การให้ออกซิเจน และการควบคุมสภาพแวดล้อมระหว่างการเลี้ยง ดีและปานกลาง ประมาณ 75-86 % นอกจากนี้เกษตรกรยังเข้าใจถึงขั้นตอนการขอรับบริการจากกรมประมงเกี่ยวกับด้านการขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ การขอรับเอกสารหนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ (MD) ซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องมีรายชื่อในทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจึงจะสามารถขอรับเอกสารหนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ (MD)

ตารางที่ 4 การประเมินความเหมาะสมของการจัดฝึกอบรมการปฏิบัติที่ดีสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาว

หัวข้อที่ประเมิน	ความเหมาะสมในการจัดการสัมมนา (ร้อยละ)		
	ดี	ปานกลาง	น้อย
ความพร้อมของเอกสาร	66.67	33.33	0.0
ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้บรรยาย	89.7	10.3	0.0
การบรรยายของวิทยากร	89.7	10.3	0.0
การบริการและเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่	30.8	66.7	2.5
ความเหมาะสมของสถานที่	42.3	44.9	12.8
ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการสัมมนา	44.9	55.1	0.0

ตารางที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ของเกษตรกรที่เข้ารับการจัดฝึกอบรม

หัวข้อที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน(ร้อยละ)					
	ก่อนอบรม (ร้อยละ)			หลังอบรม (ร้อยละ)		
	ดี	ปาน	น้อย	ดี	ปาน	น้อย
1. การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำและการขอรับเอกสารหนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ (MD)	16.67	79.49	3.85	92.31	7.69	0
2. ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมพื้นบ่อและน้ำ	48.72	51.28	0	93.59	6.41	0
3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้แร่ธาตุ	10.26	69.23	20.51	83.33	16.67	
4. การให้อาหาร, การให้ออกซิเจน	37.18	60.26	2.56	89.74	8.97	
5. การควบคุมสภาพแวดล้อมระหว่างการเลี้ยง	20.51	75.64	3.85	88.46	10.26	
6. การจับและขายกุ้งให้มีคุณภาพ	17.95	82.05	0	92.31	7.69	

2. ผลสัมฤทธิ์ต่อการเลี้ยงกุ้งของเกษตรกร

จากการสุ่มตัวอย่างพบว่าเกษตรกรจำนวน 55 % ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปรับปรุงการเลี้ยงกุ้งอย่างเต็มที่ โดยเกือบทั้งหมด สามารถเลี้ยงกุ้งได้ผลดีและมีกำไรมากขึ้น จากการประเมินจากแบบสอบถาม พบว่า ผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเบื้องต้นดังนี้

ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ (ผลกำไรที่เพิ่มขึ้น) ของเกษตรกรที่ผ่านการจัดการฝึกอบรมการปฏิบัติที่ดีสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาว ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาใน ปีงบประมาณ 2551

ระดับผลกำไร	จำนวนเกษตรกรที่ประเมินได้
เพิ่มขึ้น 10,000-30,000 บาท/รอบการเลี้ยง 4 เดือน	9 %
เพิ่มขึ้น 30,001-60,000 บาท/รอบการเลี้ยง 4 เดือน	23 %
เพิ่มขึ้น มากกว่า 60,001 บาท/รอบการเลี้ยง 4 เดือน	38 %
กำลังอยู่ในระหว่างการเลี้ยง	29 %

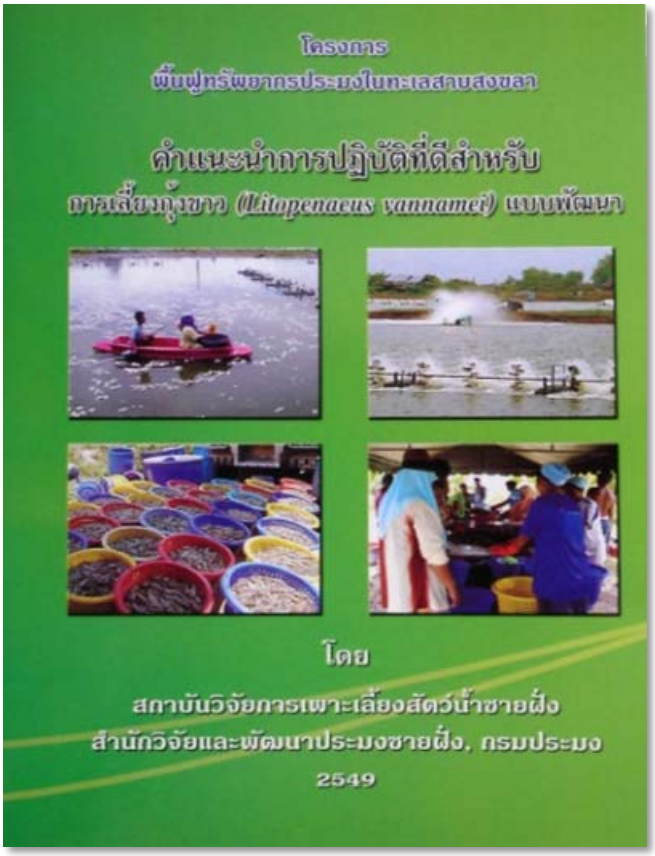

คู่มือคำแนะนำการปฏิบัติที่ดีสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาว ที่ใช้ในการฝึกอบรม

6. โครงการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย

สำนักงานประมงจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายและส่งเสริมอาชีพให้ผู้ได้รับผลกระทบ โดยให้การยุติการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย ได้จัดประชุมหารือและสร้างข้อตกลงร่วมกับชาวประมงในการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง โดยมีเป้าหมาย 20 ราย

7. โครงการการจัดการเพิ่มผลผลิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในแหล่งน้ำที่เหมาะสม

ปัจจุบันการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในทะเลสาบสงขลามีการกระจุกตัวอยู่ในบางพื้นที่และชนิดของสัตว์น้ำที่เลี้ยงมีจำกัด ส่วนใหญ่เลี้ยงปลากะพงขาวในบริเวณทะเลสาบสงขลาตอน นอก ในขณะที่บริเวณอื่นมีการ เลี้ยง น้อย และ ยังประสบปัญหา เช่น โรคระบาด และ คุณภาพน้ำที่ เปลี่ยนแปลงกะทันหัน อีกทั้งผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังและสัตว์น้ำชนิดอื่นไม่ได้สูงเท่าที่ควร ทั้งนี้ปัญหามาจากการจัดการที่ไม่เหมาะสม ทั้งการเลือกสถานที่เลี้ยง อัตราปล่อยต่อกระชัง และเทคนิคการดูแลจัดการ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาการจัดการเพาะเลี้ยงปลาในกระชังในพื้นที่จริง บริเวณต่าง ๆ ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยการทดลองเลี้ยงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งมีการสาธิตวิธีการเลี้ยง และ ประเมินผลการเลี้ยงให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน อันจะส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพต่อไป ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

7.1 การศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชังในทะเลสาบสงขลา

ได้ศึกษาและ เลือกพื้นที่ดำเนินการ 1 แห่ง บริเวณหาดแก้วลากูน บ้านเล หมู่ 2 ตำบลสทิ้งหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยทำการศึกษาคุณสมบัติน้ำเบื้องต้น เช่น ความเค็ม อุณหภูมิ การขึ้นลงของระดับน้ำ พบว่า มีความเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง

7.2 การศึกษาทดลองเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่

ได้คัดเลือกปลากะรังดอกแดง เพียงชนิดเดียวลงเลี้ยง เนื่องจากการทดลองเลี้ยงในปี 2550 พบว่า ปลากะพงแดง และปลาช่อนทะเล มีโรคระบาดเกิดขึ้น ทำให้ขาดทุน ในปี 2551 ได้เลี้ยงปลากะรังดอกแดงจำนวน 753 ตัว ปล่อยลงเลี้ยงเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2551 ใช้เวลาเลี้ยง 13 เดือน มีการจับขาย 2 ครั้ง ได้ผลผลิตรวม 310 กิโลกรัม มีต้นทุนและผลตอบแทน ดังนี้

ต้นทุนผันแปร	40,935	บาท	(ค่าพันธุ์ปลา 23,525 บาท + ค่าอาหาร 17,410 บาท)
รายได้ทั้งหมด	62,640	บาท	(ผลผลิตรวม 310 กิโลกรัม x ราคาขายเฉลี่ย 202 บาท/ก.ก.)
รายได้สุทธิ	21,705	บาท	(รายได้ – ต้นทุน)

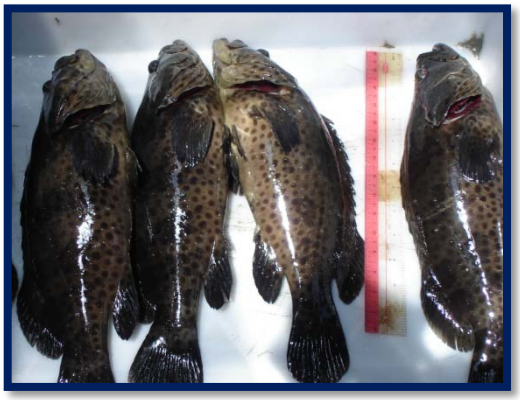

7.3 การประเมินผลการดำเนินการด้านผลผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ทำการประเมินผลการเลี้ยง และเก็บตัวอย่างน้ำบริเวณแหล่งเลี้ยงดังกล่าว พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี มีเพียงความเค็มน้ำที่ต่ำลง ในช่วงฤดูมรสุมระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงกุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งมักจะเกิดโรคระบาดในช่วงนี้ อีกทั้งเมื่อน้ำจืดไหลลง ปลากะรังดอกแดง มักไม่กินอาหาร ทำให้ปลาโตช้าลง

นอกจากนี้สถาบันฯ ได้เฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งเลี้ยงปลาในกระชัง บริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก ในช่วงปี 2548-2551 ดังแสดงในตารางที่ 7

7.4 การตรวจสอบยาปฏิชีวนะตกค้างในสัตว์น้ำธรรมชาติ

ดำเนินการสุ่มตัวอย่างสัตว์น้ำจากทะเลสาบสงขลา ได้แก่ กลุ่มปลา กลุ่มปู และกลุ่มกุ้ง ทั้งหมด 12 จุด ๆ ละ 4 ตัวอย่างต่อเดือน นำมาตรวจสอบสารตกค้าง ในเนื้อสัตว์น้ำ โดยทำการวิเคราะห์ยาออกซี่เตตร้าซัยคลิน ออกโซลินิคแอซิค และวิเคราะห์ยาคลอแรมฟินิคอล มียอดรวมสะสมประจำปี 255 1 จำนวน 576 ตัวอย่าง ผลการตรวจวิเคราะห์พบว่า ไม่พบสารตกค้างเกินกำหนด ตัวอย่างสัตว์น้ำที่มียาตกค้างที่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานยาออกซี่เตตร้าซัยคลิน	≤ 0.1	ppm
มาตรฐานยาออกโซลินิค	≤ 0.02	ppm
มาตรฐานยาคลอแรมฟินิคอล	≤ 0.3	ppb

รายละเอียดผลการดำเนินงานได้จัดทำเป็นโปสเตอร์ สามารถเข้าชมและดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ของสถาบันสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่งที่ http://www.aquathai.org ดังแสดงในภาพด้านล่าง

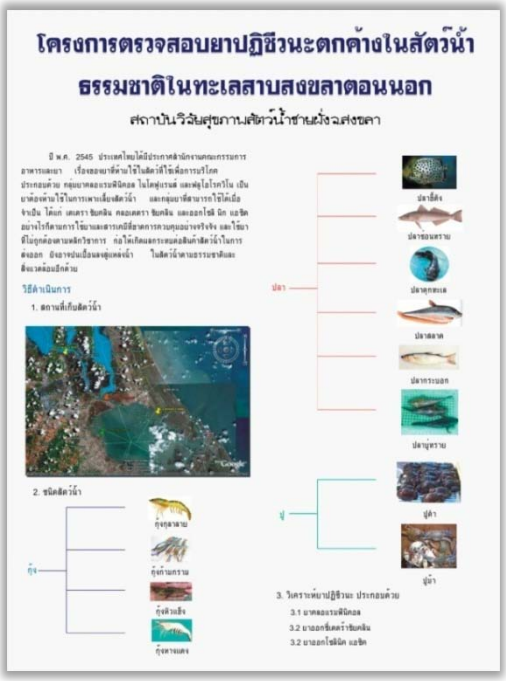

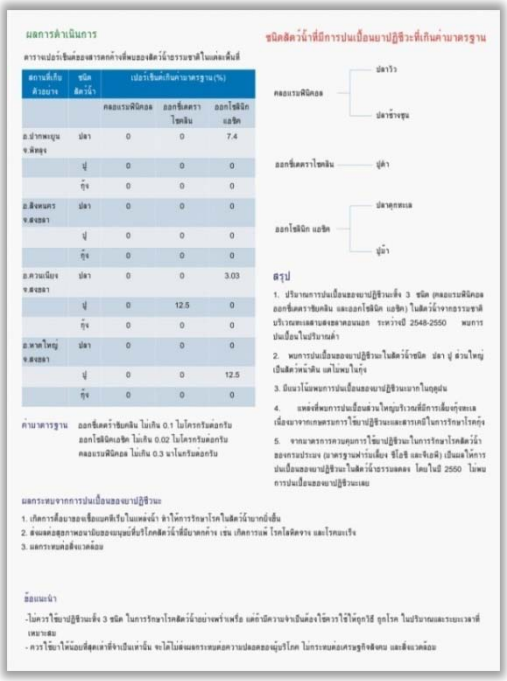

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยคุณภาพน้ำในแหล่งเลี้ยงปลาในกระชัง บริเวณทะเลสาบสงขลาตอนนอก ระหว่างปี 2548-2551

ตัวแปร	บ้านหัวเขา				เกาะยอ				บ้านท่าเสา			
	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ความลึก*	1.03±0.46 (0.30-2.45)	1.11±0.39 (0.35-2.2)	1.19±0.35 (0.55-2.1)	1.14±0.38 (0.45-2.5)	1.08±0.4 (0.40-2.25)	1.22±0.38 (0.45-2.50)	1.30±0.37 (0.50-2.60)	1.36±0.51 (0.25-3.85)	1.21±0.31 (0.70-1.85)	1.26±0.29 (0.70-2.10)	1.38±0.31 (0.85-2.38)	1.35±0.32 (0.7-2.15)
ความโปร่งใส*	0.58±0.23 (0.25-1.5)	0.53±0.21 (0.06-1.05)	0.60±0.21 (0.15-1.1)	0.50±0.23 (0.15-1.5)	0.63±0.2 (0.3-1.35)	0.60±0.3 (0.15-1.5)	0.50±0.24 (0.1-1.15)	0.53±0.28 (0.13-2.0)	0.58±0.16 (0.35-1)	0.57±0.32 (0.15-1.35)	0.56±0.22 (0.2-1.1)	0.43±0.22 (0.1-0.9)
ความเค็ม	26.7±8.8 (1.7-33.6)	12.8±11.3 (0.3-31.6)	18.5±12.5 (0.4-33.2)	14.2±10.0 (0.2-29.9)	24.4±10.6 (1-33.6)	10.5±10.8 (0.1-31.7)	16.8±12.5 (0.2-33.1)	12.2±9.1 (0.1-28.5)	23.5±9.8 (1.7-33.5)	9.9±11.4 (0.3-30.6)	15.5±12.5 (0.4-33.2)	11.1±9.7 (0.2-28.4)
ออกซิเจนละลาย **	81.6±19.4 (33.7-127.5)	79.6±19.2 (31.4-120.2)	93.5±13.3 (70.6-160.6)	79.1±12.3 (21.3-102.6)	87.7±25.4 (26.5-151.2)	94.5±23.2 (44.2-158.6)	94.8±21.6 (50.3-212.3)	83.9±16.6 (47.6-143.1)	71.9±19.6 (38.4-114.8)	87.4±21.5 (37.1-134.1)	94.8±9.4 (75.7-114.1)	81.1±9.8 (64.9-105.4)
พีเอช	7.96±0.27 (6.86-8.38)	7.71±0.43 (6.86-8.75)	7.82±0.31 (6.89-8.63)	7.61±0.3 (6.93-8.05)	7.92±0.3 (6.78-8.47)	7.98±0.58 (6.85-9.28)	7.90±0.31 (7.38-8.99)	7.68±0.35 (6.92-8.47)	7.81±0.29 (6.94-8.26)	7.66±0.43 (6.93-8.66)	7.74±0.3 (7.01-8.3)	7.53±0.26 (7.11-8.05)
คลอโรฟิลล์เอ***	5.41±4.57 (0.03-16.44)	7.62±3.98 (0.41-18.15)	9.28±6.89 (0.22-45.66)	10.95±7.58 (0.41-46.4)	13.29±24.8 (0.21-155.99)	11.67±10.19 (1.11-56.73)	11.48±9.66 (0.73-50.1)	11.2±6.59 (0.01-30.88)	13.71±33.11 (0.11-154.49)	8.16±4.55 (1.18-25.87)	9.08±5.57 (1.71-25.88)	9.93±4.65 (2.13-24.17)

*= ม., **=%, ***= มคก./ล.

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม
รวมปลอยพันธุ์กุ้งกุลาดำในเขตน้ำกร่อยและทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง
" ฟาร์มทะเล...สายสงขลา แก้ปัญหาความยากจน
ก้าวกระโดด...ผลิตผล ฟื้นสู่มนุษย์ให้แข็งแรง "

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม
รวมปลอยพันธุ์กุ้งกุลาดำในเขตน้ำกร่อยและทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง
" ฟาร์มทะเล...สายสงขลา แก้ปัญหาความยากจน
ก้าวกระโดด...ผลิตผล ฟื้นสู่มนุษย์ให้แข็งแรง "